

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

عمر الکرما
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

آنچه باید از آداب سفر به اُطروت بدانید
وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل بیت

سفر به سوی دوست

سخنهای عطرانی کجوری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سفر به سوی دوست: آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور

نویسنده:

مجتبی عطایی کچوئی

ناشر چاپی:

مؤلف

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	سفر به سوی دوست: آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور
۹	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۴	فهرست مطالب
۱۷	پیش گفتار
۱۹	فصل اول: وصیت
۲۰	اشاره
۲۲	وصیت
۲۳	معنای وصیت در لغت
۲۳	معنای وصیت در اصطلاح فقهی
۲۴	ارکان وصیت
۲۶	چگونگی وصیت
۲۶	متن وصیت
۲۷	طریقه نوشتن وصیت
۳۰	وصیت نامه از دیدگاه روایات
۳۱	وصیت نامه
۳۱	تعیین وصی و ناظر و قیم اطفال
۳۴	فهرست اموال
۳۵	موجودی بانک ها
۳۵	امانت‌هایی که دیگران نزد من دارند و باید به صاحب آن برگردانده شود
۳۶	امانت‌هایی که بنده نزد دیگران دارم و چگونگی دریافت آن
۳۷	دیون و بدهکارها
۳۸	ثلث اموال

۴۲	فصل دوم: تهیه کفن
۴۲	اشاره
۴۴	تهیه کفن
۴۴	خصوصیات کفن و آداب نگهداری آن
۴۶	انتخاب کفن از لباس احرام
۴۷	آماده کردن کفن و نگاه کردن به آن
۵۰	فصل سوم: احتضار
۵۰	اشاره
۵۲	احتضار
۵۲	آداب شرعی مربوط به احتضار (لحظه جان دادن)
۵۶	وظایف دیگران نسبت به محتضر
۵۹	احکام لحظات پس از مرگ
۶۲	فصل چهارم: غسل میت
۶۲	اشاره
۶۴	غسل میت
۶۴	چگونگی غسل دادن مردگان
۶۸	فصل پنجم: کفن کردن
۶۸	اشاره
۷۰	چگونگی کفن کردن میت
۷۰	کفن کردن
۷۴	فصل ششم: نماز میت
۷۴	اشاره
۷۶	احکام و آداب نماز میت
۷۸	کیفیت خواندن نماز میت
۸۰	طریقه خواندن نماز میت
۸۰	نماز میت به صورت مختصر

۸۱ نماز میت به صورت کامل
۸۴ فصل هفتم: احکام دفن
۸۴ اشاره
۸۶ احکام دفن
۹۷ نماز بعد از دفن میت در کنار قبر
۹۹ اعمال شب اول قبر برای میت
۱۰۰ فصل هشتم: زیارت اهل قبور
۱۰۰ اشاره
۱۰۲ زیارت اهل قبور
۱۰۲ چرا باید قبور مؤمنین را زیارت کنیم؟
۱۰۳ اثرات زیارت اهل قبور
۱۰۴ ثواب زیارت اهل قبور
۱۰۴ زمان زیارت اهل قبور
۱۰۵ روایات پیرامون ورود به آرامستان
۱۰۹ آداب ورود به آرامستان
۱۱۲ فصل نهم: ملحقات
۱۱۲ اشاره
۱۱۴ تلاوت سوره حمد برای میت و فضیلت آن
۱۱۵ فضیلت آیه الکرسی برای اهل قبور
۱۱۶ فضیلت سوره قدر برای اهل قبور
۱۱۷ آداب زیارت به نیابت
۱۲۱ نماز برای آموزش گناهان
۱۲۲ طریقه توبه کردن
۱۲۴ فضیلت سوره ملک
۱۲۷ فضیلت سوره یس برای اموات
۱۳۲ دعای عدیله

- ۱۳۵ ----- زیارت عاشورا
- ۱۳۸ ----- نماز برای آموزش پدر و ما در
- ۱۳۹ ----- یاد بود اجداد نگارنده
- ۱۴۷ ----- منابع
- ۱۴۹ ----- درباره مرکز

سفر به سوی دوست: آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور

مشخصات کتاب

سرشناسه: عطائی کچوئی، مجتبی، 1357 -

عنوان و نام پدیدآور: سفر به سوی دوست: آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور /
مولف مجتبی عطائی کچوئی.

مشخصات نشر: اصفهان: مجتبی عطائی کچوئی، 1397.

مشخصات ظاهری: [6]، 128 ص.: عکس (رنگی)؛ 14/5×21 س م.

شابک: 150000 ریال: 4-2609-7334-0-978

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

یادداشت: عنوان دیگر: آنچه باید درباره وصیت، کفن، دفن، زیارت اهل قبور بدانید.

یادداشت: کتابنامه: ص. 128؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور.

موضوع: وصیت و وصیت نامه ها -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: Wills -- Religious aspects -- Islam

موضوع: تشییع و تدفین، مراسم -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: Funeral rites and ceremonies -- Religious aspects -- Islam

رده بندی کنگره: 7/192BP/ع63س7 1397

رده بندی دیویی: 297/372

شماره کتابشناسی ملی: 5278363

ویراستار دیجیتالی: محمد منصوری

سفر به سوی دوست

مؤلف : مجتبی عطائی کچوئی

نوبت چاپ : اول/1397

چاپخانه :

طراح جلد: حسین کاظمی

شمارگان : 1000 جلد

قیمت: 15000 تومان

شابک:

ص: 1

اشاره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ص: 2

آنچه باید از آداب سفر به آخرت بدانید

وصیت، غسل، کفن، دفن، آداب زیارت اهل قبور

سفر به سوی دوست

ص: 3

عكس

□

ص: 4

فهرست مطالب

عكس

□

ص: 5

عكس

□

ص: 6

عكس

□

ص: 7

انسانها نسبت به احوال مرگ دو حالت پیدا می‌کنند: گروهی نسبت به مرگ وسکرات آن ناآگاه و گروهی نسبت به آن آگاه هستند. در نتیجه این آگاهی و ناآگاهی دو نوع دیدگاه در میان توده مردم ایجاد می‌کند: از دیدگاه گروه اول: یعنی کسانی که نسبت به مرگ وسکرات آن ناآگاه هستند؛ مرگ یعنی: آنچه که باعث هول و هراس بیمناک و امر عظیم فراگیری که؛ لذتها؛ را از بین می‌برد! و میان دسته‌ها جدایی می‌اندازد. ولذت پابندگی و انس با دوستان و نزدیکان را قطع می‌نماید.

از دیدگاه گروه دوم: یعنی کسانی که نسبت به این امر آگاهند؛ مرگ یعنی؛ آنچه که باعث اصلاح اعمال که در دار فنا در انجام آن کوتاهی می‌کرده‌اند؛ شده و در نتیجه با احساس بی‌نیازی از امورات دنیایی و با حالت اسارت گونه به خاطر بیم از نقص اعمال و حالاتشان؛ ولی با افتخار؛ از این جهان به جهان دیگر انتقال داده می‌شوند. لذا در قرآن (سوره مؤمنون آیه 99) درباره این دو گروه این گونه قضاوت شده است: حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ.

تا آنگاه که مرگ یکی از ایشان را فرا می‌رسد می‌گوید ((پروردگارا، مرا باز گردانید، شاید من در آنچه ترک کرده‌ام عمل نیک انجام دهم)).

پاسخ می رسد :

کلا ((هرگز))

در حالی که اگر پیش از آن، اعمال صالح و شایسته انجام می دادند ، به ایشان گفته می شد: ((مَرَحَبًا وَّ أَهْلًا)) پس بهترین روش برای نجات از گمراهی، نگاهی عمیق به معاد و آگاه شدن به مسائل و خطرات و هول و هراس های پیرامون مرگ می باشد. لذا جزوه پیش رو، در این راستا تهیه و در دسترس عموم قرار می گیرد. امیدوارم این کتاب مثمر ثمر و مفید فائده قرار گیرد و چنانچه خواننده محترم کتاب با نگاه ژرفای خود انتقاد و یا پیشنهادی داشتند از طریق شماره تلفن همراه 09906267565 ما را یاری فرمایند.

مجتبی عطائی کچوئی

اصفهان . 14 ربیع الاول سال 1439 ه.ق

مصادف با 12 آذر ماه 1396

ص: 9

اشاره

ص: 1

وصیت: از جمله احکام اسلامی است که، مقام و مرتبه اش در نزد مسلمانان مجهول و ناشناخته مانده است! ولذا مسلمانان در اثر جهل به آثار مثبت وصیت، چندان اهمیتی به آن نداده و با سادگی و سهل انگاری از کنار آن می گذرند. اگر با اندیشه واقع بینانه و با چشم حقیقت یاب به وصیت بنگریم، به این حقیقت دست می یابیم؛ که: اگر نگوئیم وصیت، به معنای اصلی اش تنها راه نیل به کمال مطلق است، بی شک و تردید می گوئیم وصیت حقیقی؛ بهترین وسیله و نزدیک ترین راه نجات مسلمان؛ از مهلکه های شیطانی و دامهای مادی و غوطه وری در عالم خاکی، و نیز مصباح هدایت به ملکوت اعلی و سوق دادن وی به هستی مطلق است. و این چیزی است که انسان راستین (نه انسان نماها) به دنبال آن می گردند و مرتب در جست و جوی آن هستند.

همانطور که در قرآن کریم می فرماید :

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَي الْمُتَّقِينَ (1).

«بر شما مقرر شده است که چون یکی از شما را مرگ فرارسد ، اگر مالی برجای گذارد ، بر پدر و مادر و خویشاوندان { خود } به طور پسندیده وصیت کند ؛ { این کار } حقی است بر پرهیز کاران»

معنای وصیت در لغت

وصیت در لغت به معنای پیوند زدن ، پیوسته شدن ، به هم رساندن ، مأمور کردن ، برعهده گذاشتن ، اندرز دادن ، موعظه کردن ، سفارش نمودن ، نصیحت گفتن ، مهر ورزیدن ، و فرمان دادن است.

معنای وصیت در اصطلاح فقهی

معنای وصیت در اصطلاح فقهی عبارت از : نایب گرفتن برای انجام کارهای خود ، سفارش نمودن به شخص یا اشخاص در انجام کاری ، کار خود را برعهده دیگری گذاشتن ، واگذار کردن حق خود به دیگری ؛ می باشد.

ص: 4

پس وصیت آن است که انسان سفارش کند بعد از مرگش برای او کاری انجام دهند یا بگویند بعد از مرگش چیزی از اموال او برای کسی باشد، یا برای فرزندان خود قیّم (سرپرست) مشخص کند. (1)

ارکان وصیت

وصیت شرعی وفقهی؛ از چهار رکن اساسی و بنیادی تشکیل می‌گردد؛ به طوری که اگر یکی از آنها نباشد وصیتی محقق نمی‌شود:

رکن اول: موصی یعنی: وصیت کننده؛ یعنی اگر وصیت کننده ای در کار نباشد طبعاً وصیتی هم نمی‌شود.

رکن دوم: وصی یعنی: کسی که انسان به او وصیت می‌کند که باید مسلمان، عاقل، بالغ و مورد اطمینان باشد (2):

ص: 5

1- توضیح المسائل مراجع م 2694

2- 1 توضیح المسائل مراجع م 2704

وصی؛ نایب، عهده دار، قائم مقام؛ یعنی کسی که پذیرفته که سفارشات و دستورات وصیت کننده را به طور کامل و دقیق انجام دهد. بنابراین اگر وصی هم در کار نباشد وصیت محقق نمی شود. رکن سوم: موصی له یا الیه یعنی: آنچه و یا آنکه به نفع او وصیت می شود. یعنی آنچه یا آنکه به نفع او وصیت می شود. (مثل اینکه موصی می گوید این مال را بین فلان و فلان تقسیم کن، یا مثل آنکه بگوید نماز، روزه و حج برایم اجیر کن، یا مثل اینکه بگوید این مال در فلان راه یا فلان مکان صرف کن و حداقلش این است که بگوید سلام مرا به فلانی برسان و غیره... اگر این رکن هم نباشد وصیت محقق نمی شود.

رکن چهارم: موصی به یعنی: چیزی که به آن وصیت می شود. اعم از: (مال و ثروت یا عبادت یا طلب حلالیت از دیگری و غیره) اگر هر کدام از موارد فوق نباشد طبعاً وصیت هم نیست.

چگونگی وصیت

انسان به سه طریق زیر می تواند وصیت کند: (1)

✓ گفتار : یعنی: وصیت خود را با زبان بگوید.

✓ نوشتار: یعنی با نوشته ای که مقصود وصیت کننده را برساند. (2) وصیت کند .

✓ اشاره : یعنی: اشاره ای از طرف وصیت کننده که مقصود را بفهماند. (3) وصیت کند.

متن وصیت

آنچه باید برای آنها وصیت کرد، بدین شرح است :

** نماز و روزه های قضا شده (در صورتی که خودش نتواند آنها را بجا آورد) و چنانچه پسر بزرگ دارد که پس از مرگ بر وی واجب می شود ، باید به او اطلاع دهند.

ص: 7

1- . توضیح المسائل م 2694

2- 1. همان م 2695

3- 2. همان م 2696

**** خمس وزکات وسایر بدهکاریها { در صورتی که نمی تواند بپردازد } چنانچه از خودش مال دارد و یا احتمال می دهد که کسی آنها را پرداخت می کند(1).**

**** اگر حج براو واجب شده و نتواند آن را به جا آورد(2).**

**** اگر فرزندش نیاز به سرپرست دارد، که بدون سرپرست ، اموالشان از بین می رود یا خودشان ضایع می شوند ، باید برای آنها قیم امینی قرار دهد(3).**

طریقه نوشتن وصیت

در کتاب وسائل الشیعه کتاب وصایا باب 3 حدیث 1 روایت است از امام صادق (علیه السلام) که جبرئیل ابتدا این گونه وصیت را به پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و سپس پیامبر به حضرت علی (علیه السلام) تعلیم فرمود و به آن حضرت سفارش کرد این وصیت را یاد بگیر و به خانواده و شیعیان هم تعلیم بده.

ص: 8

1-1. توضیح المسائل مراجع م 2702

2-2. همان م 2700

3-3. همان م 2701

چون آثار مرگ در شخص پیدا شد بگوید:

اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي دَارِ الدُّنْيَا أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ، وَأَنَّ الْحِسَابَ حَقٌّ، وَالْقَدْرَ وَالْمِيزَانَ حَقٌّ، وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا وَصَفْتَ، وَأَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا شَرَعْتَ، وَأَنَّ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثْتَ، وَأَنَّ الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلْتَ، وَإِنَّكَ أَنْتَ الْحَقَّالْمُبِينُ، جَزَى اللَّهُ مُحَمَّدًا خَيْرَ الْجَزَاءِ وَحَيَا مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ.

اللهم يا عدتي عند كربتي ويا صاحبي عند شدتي ويا وليي في نعمتي: إلهي وإله آبائي لا تكلني إلى نفسي طرفة عين أبدا فإنك إن تكلني إلى نفسي أقرب من الشرِّ أبعد منا الخير فأنس في القبر وحشتي والجعل لي عهدا يوم ألقاك منشورا (1).

ص: 9

1- وسائل الشيعة كتاب وصايا باب 3 حديث 1

بار الها تو آفریننده آسمانها و زمین هستی و از پنهان و آشکار آگاهی و بسیار مهربان و بخشنده ای من در این دنیا با تو پیمان می بندم که تحت فرمان تو باشم همانا من گواهی می دهم که خدایی جز تو نیست تو یکتا و بی شریک و بی همتا هستی و گواهی می دهم که محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) بنده و پیام آور تو است و گواهی می دهم که بهشت حق است ، جهنم حق است ، قیامت و رستاخیز حق است ، حسابرسی بندگان حق است ، اندازه گیر یوسنجش اعمال حق است ، دین همینطور است که تو برای بندگان توصیف کرده ای و اسلام همین است که تو تشریح نموده ای . اقرار و اعتراف می کنم که قرآن را تو بر قلب پیامبرت نازل نموده ای . بار الها تو حقی و حق همیشه روشن و آشکار بوده و خواهد بود . بار الها بهترین پاداش را که شایسته ترین و لایق پیامبری چون محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) است به او عطا فرما . و تحیت و درود بر محمد و خاندانش فرست . ای خدایی که در وقت بلا- و گرفتاری مرا کمک و یاری می کنی و در سختی و دشواری رفیق و مدد کار من هستی و پشتیبان احسانهایی که در حق من روا داشتی هستی . ای خدای من و خدای پدران من با کمال عجز و ناتوانی از تو می خواهم هیچ گاه مرا به اندازه چشم بر هم زدن به خود و امگذاری زیر اگر مرا به خود واگذاری در اثر جهل و نا فهمی به فساد و بد کاری رو آورده و نزدیک می شوم و از خیر و نیکوکاری دور شده

وفاصله می گیرم. بار الها مرا در خانه قبر یاری نما وترس و وحشت مرا به انس و آرامش و راحتی تبدیل کن. خدایا این پیمان مرا تا روز قیامت و هنگام ملاقات با تو حفظ فرما.

وصیت نامه از دیدگاه روایات

قال النبی (صلی الله علیه و آله و سلم) مَنْ مَاتَ عَلَیْ وَصِیَّةٍ حَسَنَةٍ مَاتَ شَهِیدًا وَقَالَ مَنْ لَمْ یُحْسِنِ الْوَصِیَّةَ عِنْدَ مَوْتِهِ كَانَ ذَلِكَ نَقْصًا فِی عَقْلِهِ وَ مَرُوتِهِ وَ الْوَصِیَّةُ حَقٌّ عَلَی كُلِّ مُسْلِمٍ (1)

هر کس با وصیت نیکو بمیرد به مانند شهید، مرده و هر کس که در هنگام فوت خود وصیت نیکویی نکند، این کار نقصی در عقل و مروّت اوست و وصیت حقی بر گردن هر مسلمان است.

تبی اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر که بی وصیت بمیرد، چون مردم جاهلیت مرده است. (2)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: شایسته نیست که هیچ مسلمانی بمیرد مگر آنکه وصیت او زیر سرش باشد (3).

ص: 11

1- مکارم الاخلاق ترجمه میر باقری جلد 2 صفحه 210

2- مکارم الاخلاق ترجمه میر باقری جلد 2 صفحه 209

3- [2] همان

بعد از شهادت به یگانگی خدا و شهادت به نبوت خاتم الانبیاء محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) به حقانیت دوازده امام معصوم (علیهم السلام) جانشینان بر حق پیامبر و عصمت سیده النساء العالمین فاطمه زهرا (علیها السلام) و اقرار به تمام عقائد شریعت محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) در عین سلامتی عقل و بدون اجبار این چنین وصیت می نمایم: اینجانب: فرزند: شماره شناسنامه: کد ملی: صادره از:

ساکن:

دارای همسر به نام: تعداد فرزند: به نامهای و می باشم.

تعیین وصی و ناظر و قیم اطفال

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ حِينَ الْوَصِيَّةِ إِثْنَانِ ذُو عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ عَدْلٌ مِنْكُمْ أَوْ آخِرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ.

ص: 12

1- البته این وصیت نامه عادی می باشد و برای وصیت رسمی باید شخص با حضور در مراکز ذی ربط نسبت به تنظیم وصیت نامه رسمی اقدام نماید.

فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ مِمَّا تَحْسَبُونَهَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَثِقَلَتْ عَلَيْكُمْ أَرْبَابُكُمْ لَا تُبْتَغَى الْبُرُوقُ وَلَا تُسْتَرَى بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا لَمِنَ
الْأَثِمِينَ (1)

«ای کسانی که ایمان آورده اید ، هنگامی که یکی از شما را {نشانه های} مرگ در رسید ، باید از میان خود دو عادل را در موقع وصیت ، به شهادت میان خود فرا خوانید ؛ یا اگر در سفر بودید و مصیبت مرگ ، شما را فرارسید {و شاهد مسلمان نبود} دو تن از غیر {همکیشان} خود را {به شهادت بطلبید} و اگر {در صداقت آنان} شک کردید ، پس از نماز ، آن دو را نگاه دارید؛ پس به خدا سوگند یاد می کنند که ما این {حق} را به هیچ قیمتی نمی فروشیم هر چند {پای} خویشاوند {در کار} باشد ، و شهادت الهی را کتمان نمی کنیم ، که {اگر کتمان حق کنیم} در این صورت از گنهکاران خواهیم بود». وصی ، ناظر و قیّم را به شرح ذیل معرفی می کنم و امیدوارم طبق قوانین شرع و رعایت مصالح و رضایت الهی عمل نمایند :

ص: 13

وصی خود را آقا یا خانم : نام و نام خانوادگی : فرزند : شماره شناسنامه :
.....

کد ملی : امضای وصی معین می کنم .

ایشان باید با کمک آقا یا خانم نام و نام خانوادگی :

فرزند : شماره شناسنامه :

کد ملی : امضا عمل نماید.

وصی اینجانب باید با نظارت آقا یا خانم : نام و نام خانوادگی : فرزند : شماره شناسنامه :
کد ملی : امضای ناظر به
وظایف خویش عمل نمایند .

قیمت و سرپرستی و تکفل فرزندان خود را به :

نام و نام خانوادگی : فرزند :

شماره شناسنامه : کد ملی :

امضای قیم.....

به همراه نام و نام خانوادگی : فرزند : شماره شناسنامه : کد ملی :
.....

امضای همراه قیم.....

توضیحات:.....

قال علی (علیه السلام) صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ مَنْ أَوْصَى وَلَمْ يَحِفْ وَلَمْ يُضَارَّ كَانَ كَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فِي حَيَاتِهِ (1).

« هر کس وصیت کند و در وصیت خود ستم نکند و {به وراثت} زیان نرساند، مانند کسی است که مال را در زمان حیات خود صدقه داده باشد» دارایی و اموال منقول و غیر منقول اینجانب به شرح زیر است :

1. منزل / آپارتمان : واقع در شهر ... خیابان ... کوچه ... بن بست ... پلاک ثبتی ... دارای سند به شماره....

2. زمین / باغ : واقع در شهر ... خیابان ... کوچه ... بن بست ... پلاک ثبتی ... دارای سند به شماره.....

3. وسیله نقلیه: نوع سیستم رنگ مدل.....

4. مغازه ، سرقفلی، موسسه و غیره : واقع در استان / شهر خیابان کوچه بن بست شماره پلاک ثبتی.....

ص: 15

5. حدود اجناس مغازه وکالای موجود:

6. اوراق بهادار:

7. جواهرات:

8. سهام کارخانه

9. اثاثیه ووسایل منزل (حدود ارزش)

10. وجوه نقد و محل آن:

موجودی بانک ها:

بانک ملی: بانک مسکن: بانک رفاه: بانک کشاورزی: بانک ملت:
..... بانک

1. سایر حقوق (مثل حق تألیف، حق هنری وغیره):

الف: ب-: ج:

امانتهایی که دیگران نزد من دارند و باید به صاحب آن برگردانده شود:

1. وجوه: مبلغ .../.../... از آقای/خانم

توضیحات

2. اشیاء:

3. مدارک:

4. چک: به شماره تاریخ

توضیحات.....

5. سفته: به شماره تاریخ

توضیحات.....

6. وثیقه: شماره تاریخ توضیحات.....

امانت هایی که بنده نزد دیگران دارم و چگونگی دریافت آن

1. وجوه: مبلغ .../.../... از آقای /خانم

توضیحات.....

2. اشیاء:

3. مدارک:

4. چک به شماره تاریخ

توضیحات.....

5. سفته: به شماره تاریخ

توضیحات.....

6. وثیقه: به شماره تاریخ توضیحات.....

دیون و بدهکاریها

دیون و بدهکاریهای من به قرار زیر است :

1. مهریه زوجه دائمی خانم فرزند : شماره شناسنامه : کد ملی : صادره از : .. شماره سند ازدواج : ثبت شده در دفتر ازدواج : به میزان : وجه نقد : ریال

طلای ساخته شده : عیار مثقال

منزل : به آدرس شماره ثبتی ثبت شده در دفتر اسناد شماره وجه

منزل ریال باغ

آدرس :

شماره ثبتی ثبت شده در دفتر اسناد شماره

وسیله نقلیه : شماره پلاک : نوع تیپ

هزینه سفر حج : به مبلغ : ریال

هزینه سفر عتبات عالیات : به مبلغ ریال

وجه بابت : ریال

2. سایر دیون و بدهی ها وجه .../.../... بابت : به آقا/خانم

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْطَاكُمْ ثَلَاثَ أَمْوَالِكُمْ عِنْدَ وِفَاتِكُمْ زِيَادَةٌ فِي أَعْمَالِكُمْ : خِدَايَ مَتَّعَالِ يَكُ سَوْمِ أَمْوَالِ شِمَا رَا دَرِ هِنَاگَامِ وِفَاتَتَانِ بِي شِمَا صِدْقَه دَادَه اَسْت تَا بَدِينِ وَسِيْلَه بَرِ اَعْمَالِ شِمَابِيَا فَزَايِدِ . طَبَقِ رَوَايَتِ فَوْقِ ثَلَاثِ يَعْْنِي يَكُ سَوْمِ اَمْوَالِم رَا دَرِ جِهَاتِ زِيَرِ اَعْمَالِ نَمَايِدِ :

1. مقدار آن را برای مدرسه..... واقع در تلفن جهت مصرف در هزینه نمائید.

2. مقدار آن را برای مسجد..... واقع در..... تلفن

جهت مصرف در هزینه نمائید.

3. مقدار آن را برای حسینیه..... واقع در تلفن جهت مصرف در هزینه نمائید.

4. مقدار آن را برای امامزاده.... واقع در تلفن

جهت مصرف در هزینه نمائید.

5. مقدار آن را برای خیریه.....واقع درتلفن جهت مصرف در هزینه نمائید.

6. مقدار آن را جهت ساخت و ساز در مکان های زیر اختصاص دهید :

مدرسه مکانتلفن.....

نماز خانه بین راهی..... مکانتلفن.....

حوزه علمیه مکان تلفن

وضوخانه مکان تلفن

7. مقدار را جهت خرید تجهیزات مرکز بسیج ، دانشگاه بیمارستان..... واقع در اختصاص دهید.

8. مقدار آن را به فرد / افراد زیر ببخشید :

آقا / خانم.....فرزند.....آدر.....تلفن.....

9. مقدار آن را جهت برپایی روضه ائمه اطهار و حضرت امام حسین اختصاص دهید : در ماه محرم الحرام از روز ----- تا روز-----
به مدت -----روز روضه برپا نمائید.

در ایام فاطمیه از روز ---- تا روز----- به مدت ----- روز روضه برپا نمائید.

ص: 20

سالروز شهادت یا تولد امام ----- مجلس ----- برپا نمایند.

10. مقدار را جهت کمک به مورد / موارد زیر اختصاص دهید:

بیماران صعب العلاج مرکز درمانی..... واقع در معلولان مرکز..... واقع
در.....

10. مقدار آن را جهت موارد زیر هزینه کنید :

خرید / کمک هزینه جهیزیه خانم..... آدرس

خرید / کمک هزینه پوشاک یتیمان مرکز آدرس.....

خرید / کمک هزینه اجاره یا منزل آقای آدرس

ص: 21

فصل دوم: تهیه کفن

اشاره

ص: 23

تهیه کفن

کفن؛ همان لباسی است که بنده به امید سلامتی دنیا و سعادت‌مندی در آخرت، با به تن کردن آن در محضر مولایش حاضر می‌شود، و هر بنده ای هنگام شرفیاب شدن و حضور آقایش خود را آراسته می‌کند، سزاوار است که انسان نیز خود را برای حضور در محضر آقایی که امید وار است او را از تمام مهالک نجات بخشد، بیاراید. و حال آنکه کفن عزیز ترین و آراسته ترین و درخشنده ترین ولذت بخش ترین و گرانبها ترین جامه است.

خصوصیات کفن و آداب نگهداری آن

در آموزه های دینی، پیرامون خصوصیات کفن چند موضوع مورد بررسی قرار گرفته است:

* انتخاب کفن نیکو و گرانبها

مستحب است که کفن، از پارچه سفید و گران قیمت و زیبا باشد، علّت آن از روایات ذیل معلوم می‌گردد:

ص: 25

أَنَّ النَّاسَ يَتَنَافَسُونَ فِي أَكْفَانِهِمْ يَوْمَ التَّعَابِنِ وَالْمَقَامَاتِ الْجَلِيلَةِ

مردم در روز تعابن(1)

به کفنهایشان افتخار نموده و می بالند.

قال الصادق (عليه السلام) :

تَنُوقُوا فِي الْأَكْفَانِ فَإِنَّهُمْ يُبْعَثُونَ بِهَا(2) در انتخاب کفنه‌های نیکو برای خود بسیار بکوشید ، زیرا در روز قیامت با آن برانگیخته می شوید.

قال الصادق (عليه السلام) : أَجِدُوا أَكْفَانَ مَوْتَاكُمْ فَإِنَّهَا زِينَتُهُمْ(3)

کفن های مردگان را از جنس خوب برگزینید که آن زینت مردگانتان می باشد .

قال الصادق (عليه السلام) :

إِنَّ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْصَانِي عِنْدَ الْمَوْتِ فَقَالَ يَا جَعْفَرُ كُنِّي فِي ثَوْبٍ كَذَا وَكَذَا وَثَوْبٍ كَذَا وَكَذَا فَإِنَّ الْمَوْتِي يَتَبَاهَوْنَ

ص: 26

1- تعابن یکی از نام های روز قیامت است ، زیرا در آن روز زیانکاری و فریب خوردگی توده مردم آشکار می گردد.

2- [2] فلاح السائل ونجاح المسائل

3- همان

پدر بزرگوارم امام باقر علیه السلام هنگام جان دادن به من وصیت نمود و فرمود: ای جعفر مرا در جامه ای که چنین و چنان باشد و کفنی که این خصوصیات را داشته باشد کفن کن زیرا مردگان در روز قیامت به کفنهایشان مباحث می کنند.....(1)

انتخاب کفن از لباس احرام

مستحب است: کفن از جامه ای باشد که انسان؛ در آن؛ برای حج احرام بسته است. زیرا در روایت آمده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در دو پارچه یمنی و یک پارچه عبری (2) و یک پارچه ظفاری (3) احرام بستند و ایشان را در همان دو، کفن کردند.

ص: 27

1- فلاح السائل ونجاح المسائل

2- عبر نام آبادی است.

3- [3] ظفار نام آبادی است در نزدیک صنعا در کشور یمن {به نقل از مجمع البیان ج 2}

آماده کردن کفن و نگاه کردن به آن

مستحب است انسان علاوه بر مهیا کردن کفن ، در حال حیات گاه گاهی به آن نگاه کند .

قال الصادق (عليه السلام): مَنْ كَانَ كَفَنُهُ مَعَهُ فِي بَيْتِهِ لَمْ يَكْتُبْ مِنَ الْغَافِلِينَ وَ كَانَ مَأْجُورًا كُلَّمَا نَظَرَ إِلَيْهِ (1)

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند :

هرکس کفنش را در خانه اش داشته باشد ، نام او جزء غافلان نوشته نمی شود ، و هر گاه که بدان نگاه کند مأجور خواهد بود .

احکام و آداب کفن

کفن واجب ؛ بر اساس آنچه که از ظاهر مذهب اهل البیت (علیهم السلام) استفاده می شود ؛ سه قطعه است :

1. لنگ کاملی که به کمر میّت بسته می شود . یعنی پارچه ای که از ناف تا زانو تمام اطراف بدن را پوشانده و بهتر است از سینه تا روی پا برسد.

ص: 28

1- فلاح السائل ونجاح المسائل

2. پیراهن کامل : یعنی پارچه ای که از سر شانه تا نصف ساق و تمام اطراف آن را بپوشاند .

3. سرتاسری : پارچه ای که بستن دوسر آن ممکن شود و پهنای آن به اندازه ای باشد که یک طرف آن روی طرف دیگر قرار بگیرد. (1)

*مستحبات کفن

1. یک حبره و برد یمنی سرخ یا سفید بر روی کفن مستحب است (2).

2. پارچه ای که بتوان دور آن میت را به هم بست و بر کمر میت پیچید ، به آنها ، افزوده شود (3).

3. مستحب است ، جهت احتیاط بیشتر در آمادگی و سعادت مندی میت در پیشگاه الهی ، عمامه ای بدان اضافه شود (4) .

ص: 29

1- [1] توضیح المسائل مراجع م 571

2- فلاح السائل و نجاح المسائل احکام کفن

3- همان

4- همان

* مستحب است «مقدار 3/131» درهم کافوری که آتش نخورده تهیه و در کفن آماده داشته باشند تا مقداری از آن را بعد از غسل های سه گانه به سجده گاه های میّت بگذارند(1). 5- مستحب است، بر تمام قطعه های کفن پس از نوشتن نام میّت و نام پدر او نوشته شود:

.....ابن.....

يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) وَأَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَعَلِيًّا وَمُحَمَّدًا وَجَعْفَرًا وَمُوسَى وَعَلِيًّا وَمُحَمَّدًا وَعَلِيًّا وَالْحَسَنَ وَالْحُجْبَةَ الْمَهْدِيَّ (عليهم السلام) أَيْمَنَّهُ هُدَى أَبْرَارًا {أَخْيَارًا} (2)

ص: 30

1- علت استحباب آن به خاطر روایتی است که می فرمایند: خدا , هنگام شهادت پیامبر (صلى الله عليه وآله وسلم) چهل درهم کافور به ایشان هدیه کرد و حضرت آن را بین خود و حضرت علی و حضرت فاطمه زهرا (عليهم السلام) تقسیم فرمودند و در نتیجه سهم هر کدام 3/131 درهم گردید.

2- 2- فلاح السائل ونجاح المسائل احكام كفن

زمان احتضار، یعنی زمانی که: انسان در حال جان دادن است، که حسّاسترین زمان و سرنوشت ساز برای انسان است.

در این زمان، احکام و آدابی دارد که باید رعایت شود:

آداب شرعی مربوط به احتضار (لحظه جان دادن)

1- وظایف خود محتضر یعنی کسی که، در حال جان دادن است:

"وقتی، انسان نشانه های مرگ را در خود دیده، باید فوراً امانت های مردم را، به صاحبانش، برگرداند و اگر به مردم بدهکار است و موقع دادن آن بدهی، رسیده باشد باید بدهی خود را بدهد و اگر خودش نمی تواند بدهد یا موقع دادن بدهی او نرسیده، باید وصیت کند و بروصیت (شاهد) بگیرد. (1)

"کسی که نشانه های مرگ را در خود می بیند، اگر خمس و زکات و رد مظالم بدهکار، است باید فوراً بدهد و اگر نمی تواند بدهد؛ چنانچه از

ص: 33

خودش مال دارد ، یا احتمال می دهد کسی آنها را ادا می کند؛ باید وصیت کند؛ تا پردازند و همچنین اگر حج بر او واجب باشد [\(1\)](#).

"کسی که ؛ نشانه های مرگ را در؛ خود دیده اگر نماز و روزه قضا دارد؛ باید وصیت کند؛ که برای او اجیر بگیرند و اگر پسر بزرگ دارد ؛ که بر او واجب شده ؛ باید به او اطلاع دهد یا وصیت کند که برای او بجا آورند [\(2\)](#)" کسی که نشانه های مرگ را در خود دیده ، اگر مالی پیش کسی دارد یا در جایی پنهان کرده است که ورثه نمی دانند ؛ چنانچه بواسطه ندانستن ؛ حقیقتشان از بین می رود، باید به آنان اطلاع دهد. و در صورتی که بچه صغیر دارد و مالشان از بین می رود، باید برای او قیم امینی معین نماید [\(3\)](#).

ص: 34

1- توضیح المسائل مراجع م 2701

2- همان م 2702

3- همان م 2703

* اگر چنانچه نشانه های مرگ را در خود دیده ؛ حتی قبل تر از آن نسخه نوشتاری که در کنار جریده (1)

می گذارند را آماده کنید و آن این چنین آماده می شود :

پیش از نوشتن آن می گوئی :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیْكَ لَهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ وَاَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَاَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَاَنَّ السَّاعَةَ اَتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيْهَا وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ.

سپس می نویسی :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ شَهِدَ الشُّهُودُ الْمُسَمَّوْنَ فِيْ هَذَا الْكِتَابِ اَنَّ اَخَاهُمْ فِي اللّٰهِ «عزّ وجلّ» فُلَانِ ابْنِ فُلَانِ

اینجا نام میت و نام پدر او را به این صورت ابن می نویسی :

اَشْهَدُهُمْ وَاَسْتُوْدَعُهُمْ وَاَقْرَءَهُمْ اَنَّهُ يَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیْكَ لَهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا « صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ » عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ وَاَنَّهُ مُقَرَّبٌ بِجَمِیْعِ الْاَنْبِیَاءِ وَالرُّسُلِ وَاَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللّٰهِ وَاِمَامُهُ وَاَنَّ الْاِیْمَةَ مِنْ وُلْدِهِ اِیْمَةٌ وَاَنَّ اَوْلَهُمُ الْحَسَنَ وَالحُسَيْنَ وَعَلِيَّ ابْنِ الْحُسَيْنِ

ص: 35

1- جریده : چوبی است که در قبر کنار میت می گذارند.

و مُحَمَّدَ ابْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ ابْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى ابْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ ابْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسْنَ ابْنَ عَلِيٍّ وَ الْقَائِمَ الْحُجَّةَ
وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا « صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ » رَسُولُ اللَّهِ { جَاءَ
بِالْحَقِّ وَ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ وَ الْخَلِيفَةَ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ « صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ » } وَ مُسْتَخْلَفُهُ فِي أُمَّتِهِ مُؤَدِّيًّا لِأَمْرِ رَبِّهِ (تبارک و تعالی) وَ أَنَّ
فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنَيْهَا الْحَسْنَ وَ الْحُسَيْنَ ابْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ وَ سِبْطَاهُ وَ إِمَاماً الْهُدَى وَ قَائِداً الرَّحْمَةَ وَ أَنَّ عَلِيًّا وَ مُحَمَّدًا وَ جَعْفراً وَ مُوسَى وَ عَلِيًّا
وَ مُحَمَّدًا وَ عَلِيًّا وَ حَسَنًا وَ الْحُجَّةَ. سپس به شهود خطاب کرده و می گوید ای فلانی و ای فلانی که در این نوشته نام برده شده اید ای شهادت را
در نزد خود برای ما ثابت نگاه دارید تا اینکه آن را نزد حوض کوثر به من باز دهید

سپس شهود می گویند : ای فلانی

نَسْتَدْعُكَ اللَّهُ وَ الشَّهَادَةَ وَ الْإِقْرَارَ وَ الْإِخَاءَ وَ مَوْعُودُهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ « صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ » وَ نَقْرَاءَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

ص: 36

بعد نامه را پیچیده و مهر و امضاء شود همراه با جریده در سمت راست میت قرار می دهند(1).

وظایف دیگران نسبت به محتضر

1. در مرحله اول واجب است او را به پشت طوری بخوابانید که کف پاهای او به طرف قبله باشد. (2)

2. در مرحله بعد شهادتین و اقرار به دوازده امام و سایر عقائد حقه را بر او بخوانید به طوری که بفهمد. (3)

3. تکرار آنچه گفته شد تا وقت جان دادن به صورت کامل .

4. کسی که سخت جان می دهد اگر ناراحت نمی شود او را بجایی که نماز می خوانده ببرید. (4)

ص: 37

1- فلاح السائل ونجاح المسائل آداب احتضار

2- توضیح المسائل مراجع م 533

3- همان م 536

4- همان م 538

5. در صورت سخت جان دادن ایشان صیغه توبه را برای او بخوانید که بفهمد. (1)

6. برای راحت شدن شخص محتضر بر بالین او سوره یس - احزاب - صافات - دعای عدیله - آیه الکرسی - آیه 54 سوره اعراف

- و سه آیه آخر سوره بقره و هرچه از آیات که مقدور است را براو بخواند. (2)

7. شخص جنب وزن حائض در نزد محتضر حاضر نشوند. (3)

8. کلمات فرج را به میت تلقین کنید .

کلمات فرج عبارتند از :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمَ الْكَرِيمُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ وَمَا تَحْتَهُنَّ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ .

9. مستحب است این دعاها را طوری به محتضر تلقین کنند که بفهمد: (4)

ص: 38

1- همان م 537

2- [1] آموزش فقه صفحه 380

3- فلاح السائل ونجاح المسائل - توضیح المسائل مراجع م 540

4- [3] توضیح المسائل مراجع م 537

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعْصِيكَ وَاقْبَلْ مِنِّي الْيُسْرَ مِنْ طَاعَتِكَ يَا مَنْ يَقْبَلُ الْيُسْرَ وَيَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ اقْبَلْ مِنِّي الْيُسْرَ وَاعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُوُّ الْعَفُورُ اللَّهُمَّ اذْهَبْ مِنِّي الْيُسْرَ وَاعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ إِنَّكَ رَحِيمٌ.

(پروردگارا از گناهان فراوان من در گذر و طاعت‌های اندک مرا بپذیر، ای کسی که کم را می‌پذیری و از بسیار، چشم می‌پوشی! طاعت‌های اندک را از من بپذیر و گناهان بسیار را از من ببخشای، براستی که تو بسیار چشم پوشنده و بخشنده ای، پروردگارا بر من رحمت آور، پس به تحقیق تو مهربانی.)

10. بهتر است کسی که در حضور محتضر است بکوشد که دنیا را در نزد او کوچک جلوه دهد، و از دارفنا متّفر و بیزارش نموده و آرزو و امیدش را به رحمت خداوند (جلّ جلاله) بیشتر و بدان متمایل کند و او را مشتاق ملاقات با خدا گرداند. (1)

11. هنگام سكرات و بی‌هوشی‌های مرگ سخن گفتن و هر امر دیگری را که موجب می‌شود میت به آن مشغول گردد کم کنند. (2)

ص: 39

1- فلاح السائل ونجاح المسائل آداب احتضار

2- همان

هنگامی که میت به وعده خویش وفا نمود و به ملاقات پروردگارش (جلّ و جلاله و تقدس کماله) نایل گردید باید به امور زیر عمل شود:

**** اگر دهانش بسته نبود، با پارچه ای آن را از زیر چانه به سرش ببندند. (1)** برای اینکه هنگام غسل دادن باز نباشد. علت دیگر اینکه: این کار تعظیم میت مؤمن است و اکرام میت به هر طریق ممکن از جمله توفیقات الهی به بنده می باشد.

**** اگر چشمانش باز بود آنها را ببندند. (2)**

**** اگر دستها وزانو هایش کشیده نبود آنها را دراز کنند. (3)**

**** روی میت را پوشانده و از سرو صورت او مواظبت کنند. (4)**

**** در انتقال دادن او به سوی مولایش تعجیل کنند. (5)**

ص: 40

1- [3] توضیح المسائل مراجع م 541

2- همان

3- همان

4- همان

5- همان

**** شخص صالح و عارف و مورد اطمینان و خدا ترسی را برای غسل دادنش برگزینند. (1)**

**** اگر در شب فوت کرده در محل فوت او چراغی روشن کنید. (2)**

**** کفن و وصیت نامه او را آماده کنید. (3)**

ص: 41

1- فلاح السائل ونجاح المسائل آداب محتضر

2- توضیح المسائل مراجع م 541

3- فلاح السائل ونجاح المسائل آداب محتضر

چگونگی غسل دادن مردگان (1)

1. اگر میت در همان جایی که فوت کرده غسل داده شود، که هیچ وگرنه به آرامی و با احترام او را به جایگاه غسل دادنش انتقال دهند.
2. مکروه است آب غسل با فاضلاب مخلوط شود ولذا شایسته است حد و مرزی که صاحب شریعت و تدبیری که خداوند مالک لطیف مقرر فرموده رعایت شود .
3. لباس میت را با مهربانی و نهایت احترام و با احساس اینکه این کار زینت میت است از بدنش در آورند ، و اگر ممکن نبود ، به آرامی و بدون عجله بشکافند ، که خداوند (جلّ و جلاله) خود نگهبان و وکیل میت است و بر این حالت آگاهی و اشراف دارد.
4. پیش از آنکه عورتش نمایان شود آن را بپوشانند ، تا حاضران نیز از مصیبت غیر قابل توصیف ، عبرت گیرند.

ص: 45

5. غسل دهنده در سمت راست میت ایستاده و در دل نیت کند که این میت را به صورت واجب و برای رضای خدا (جل و جلاله) غسل می دهم .

6. در حال غسل دادن میت (العفو؛ العفو) گفته و بر او ترحم نماید، و در انجام هر امری که به حال میت سودمند است کوشش کند .

7. پیش از غسل دادن ابتداء سه بار دست های میت را بشویند.

8. به آرامی بر شکم میت دست بکشند تا اگر چیزی در مجرای او باقی مانده است بیرون آید .

9. مخرج غایط را سه بار با آشنان (1) سائیده شستشو دهند .

10. به آرامی و وقار، با توجه به خداوندی که از باطن انسانها آگاه و مطلع است، سر میت تا بیخ گردن او را سه بار با آب مخلوط به سدر غسل دهند، سپس سه بار، سمت راست بدن وی را از بالای شانه تا پائین پا با آب سدر غسل دهند، سپس به آرامی و ملاحظت و مهربانی و عنایت و عطوفت، میت را بر سمت راست بدنش برگردانده و سمت چپ بدن وی را سه مرتبه، به همین صورت از بالای شانه تا پائین پا، با آب سدر غسل دهند .

ص: 46

1- آشنان نوعی گیاه بیابانی با برگهای سوزنی شکل است. {لسان العرب}

11. در تمام این حرکت ها عورت میت پوشیده باشد.

12. هنگامی که غسل با آب سدر به پایان رسید چشم از عورت میت برگردانده (1)

و پارچه ای را که ، هنگام غسل دادن روی میت گذاشته بودند را برداشته و شستشو دهند، و نیز قسمتی از بدن میت را که زیر پارچه بود، را تطهیر نموده و باز، همان پارچه یا پارچه پاکیزه دیگری، را بجای آن بگذارند .

13. میت را به صورتی که یادآور شدیم، با احترام و تعظیم به پشت برگردانده و دست برشکمش کشیده و سرمیت و سمت راست و چپ بدن را به همان ترتیبی که شرح دادیم، با آب مخلوط به کافور غسل دهند. و در برگرداندن میت از طرفی به طرف دیگر ترتیب غسل به، کیفیتی که توضیح داده شد، عمل نمایند.

14. بار آخر، میت را با آب خالص، که با سدر و کافور مخلوط نباشد و چیزی دیگر به آن اضافه نشده باشد، غسل دهند و چنان که یاد آور شدیم ابتداء سر و بعد سمت راست و بعد سمت چپ را به کیفیتی که توضیح داده شد غسل دهند.

15. اگر غسل دهنده، عیبی در بدن میت دید، باید کتمان کند .

ص: 47

زیرا امام صادق (علیه السلام) فرمودند: هرکس ، میت مؤمنی را ، غسل دهد و امانت را دربارہ وی ادا نماید آمرزیده می شود .

عرض شد:

چگونه امانت را دربارہ وی ادا نماید؟

فرمودند : هر عیبی از میت دید به دیگری خبر ندهد. (1)

ص: 48

1- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام غسل میت

چگونگی کفن کردن میت

چگونگی کفن کردن میت (1)

کفن کردن

1. ابتداء دوچوب تر و سبز به اندازه استخوان بازو آماده می کنند. بهتر است که : آن دو از چوب سبز درخت خرما باشد اگر نبود به ترتیب از چوب درخت سدر و بید و انار و هر نوع چوب تر و تازه استفاده نمایند. (2)

2. تابوت یا هر چیز دیگری چوب تر و سبز به اندازه استخوان بازو آماده می کنند. بهتر است که آن دو چوب را که قرار است به حسب نیاز، میت را روی آن گذاشته و حمل نمایند، را آماده کنند.

3. سپس شروع به کفن کردن نموده و پارچه ای را که خامسه (3)

نامیده می شود را باز نموده و مقداری پنبه در آن گذاشته و مقداری «ذریه» که به نام قمحه (4)

ص: 51

1- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام کفن

2- کتاب معاد آیه الله دستغیب شیرازی

3- مقصود از خامسه همان سرتاسری مستحب است که علاوه بر سرتاسری واجب مطرح است.

4- در عروة الوثقی جلد 1 صفحه 295 آمده است «ذریه» بنابر آنچه که گفته شده دانه ای شبیه گندم است که وقتی کوبیده می شود بوی خوبی دارد و در زمان ما به آن قمحه می گویند.

معروف است بر آن پاشیده و با آن عورت { جلو و عقب } میت را پوشانده و رانهای میت را محکم ببندند .

البته همه این امور را با احترام و مهربانی بر آن میت انجام دهند .

4. وقتی از پیچیدن « خامسه » فراغت پیدا کردند ، بر سجده گاه های هفت گانه (1)

میت کافور گذارند (2)

و باقیمانده کافور را بر سینه اش قرار دهند و باید در تعظیم و اصلاح امر میت تقوای الهی را مراعات نمایند.

5. سپس لنگ را از ناف تا هر جایی که کفن برسد ، به کمر میت ببندند بهتر است از روی سینه تا روی پا را پوشانند. (3)

6. پیراهن را به او بپوشانند و پیراهن به اندازه ای باشد که از پشت و جلوی بدن از گام های میت زیاد بیاید.

ص: 52

1- اعزای هفتگانه عبارتند از : پیشانی - کف دو دست - دو زانو - دو انگشت شست پا

2- توضیح المسائل مراجع م 585 - فلاح السائل ونجاح المسائل احکام کفن

3- توضیح المسائل مراجع م 571

7. یک چوب تر را در سمت راست بدن میت ، بین پیراهن و بدن ، متصل به پوست بدن میت ، و چوب دیگر را در سمت چپ بدن او ، بین پیراهن و سرتاسری قرار دهند . (1)

8. سپس در داخل دهان و گوش های میت پنبه و یا هر چه که نیاز باشد بگذارند . (2)

9. عمامه بر سر او بسته ، و برای عمامه حنک قرار دهند ، به این صورت که ابتداء مقداری از گوشه عمامه را بر سینه میت گذارده و بعد عمامه را بر سرش بسته ، و در آخر نیز مقداری از گوشه دیگر عمامه را بر سینه میت قرار دهند .

10. حبره (3) و برد یمنی که در بخش آماده کردن کفن آمده است را یا پارچه دیگر که جانشین آن باشد را باز نموده و بعد سرتاسری را بازسپس پیراهن و لنگ را روی آن پهن نموده و پنبه بر آن قرار دهند و به طوری کامل «ذریه» بر آن

ص: 53

1- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام کفن

2- همان

3- حبره پارچه ای گرانبها و تزئینی از پنبه و کتان است که در یمن تولید می شود .

بپاشند ، سپس با مهربانی وبه آرامی میت را در سرتاسری و «حبره» پیچیده ودو سر آن را از طرف سر میت واز پاهایش ببندند.(1)

11. میت را در تابوت یا وسیله دیگری که بتوان روی آن حمل نمود ، گذاشته وبه سوی جایگاهی که نماز میت می خوانند انتقال دهند.

ص: 54

1- همان

فصل ششم: نماز میت

اشاره

ص: 55

نماز میت احکام و آدابی دارد که باید مورد عنایت قرار بگیرد آن احکام و آداب از قرار زیر است :

1. نماز میت واجب کفایی است ، یعنی اگر برخی از مکلفین که این نماز بر آنان واجب است ، آن را انجام دهند ، از دیگران ساقط می گردد. (1)

2. خواندن نماز میت بر هر میت مؤمن و شیعه و هر کس که در حکم مؤمن است و شش سال دارد واجب است. (2)

3. کسی که مقدم است از همه مکلفین در انجام این نماز ، فرد مذکری است که نسبت به میراث و اموال باقی مانده از میت از همه مقدم باشد، البته شوهر در نماز خواندن بر همسرش حتی از ولی زن نیز مقدم است .

ولی شایسته است اگر نمی تواند از شخص عارف و متقی و عالم استفاده نماید. (3)

ص: 57

1- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

2- توضیح المسائل مراجع م 594

3- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

4. در هر وقت از شبانه روز می شود نماز بر میت خواند؛ مگر اینکه وقت یکی از نمازهای واجب یا واجب دیگری که وقتش تنگ شده باشد؛ که در این صورت باید ابتداء آن واجب را انجام دهند.

البته این در صورتی است که بیم فاسد شدن بدن میت در میان نباشد وگرنه باید ابتداء نماز میت خوانده شود و بر سایر حالات مقدم است مگر اینکه وقت نماز واجب تنگ شده باشد که در این صورت آنچه که مهمتر است انجام می شود. (1)

5. در نماز میت که به جماعت خوانده می شود، آخرین صف بهتر از همه صفوف می باشد. (2)

ص: 58

1- همان

2- همان

کیفیت خواندن نماز میت

1. هنگامی که میت ، جهت نماز گزاردن بر زمین گذاشته شد ، باید سرش در طرف راست کسی که می خواهد بر او نماز بخواند و پاهایش در سمت چپ نماز گزار، قرار گیرد.(1)
2. امام جماعت جلوتر از مأمومین قرار گیرد.(2)
3. نماز گزاران کفشهای خویش را از پا در آورند.(3)
4. اگر میت مرد باشد امام جماعت رو بروی وسط جنازه ؛ و اگر زن باشد رو بروی سینه او بیاستد.(4)
5. نماز گزار به این صورت نیت کند که : نماز واجب می خوانم براین میت ، علت وجوب آن این است که : وسیله خداوند، را از آن جهت که زینده پرستش و بندگی است ، عبادت نمایم.(5)

ص: 59

-
- 1- توضیح المسائل مراجع م 597
 - 2- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت
 - 3- همان
 - 4- توضیح المسائل مراجع م 611
 - 5- همان م 603 وفلاح المسائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

6. در حال بالا بردن دست ها تکبیر بگویند. (1)

7. بعد از تکبیر گفتن امام جماعت ، کسانی که پشت سر او قرار دارند، تکبیر بگویند. (2)

8. باید تکبیرها و دعاها را طوری پشت سر هم بخواند که از نماز از صورت خود خارج نشود. (3)

9. کسی که نماز میت را به جماعت می خواند باید تکبیرها و دعاها را هم بخواند. (4)

10. خاطر نشان می شود، اگر میت از روی عمد یا فراموشی یا به جهت عذری، بدون نماز دفن شود و یا بعد از دفن معلوم شود، نمازی که بر او خوانده شده باطل بوده ، باید نماز بر قبرش خوانده شود و این وجوب تا زمانی است که جسد او از هم پاشیده نشده باشد.

ص: 60

1- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

2- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

3- 8 توضیح المسائل مراجع م 609

4- همان م 610

طریقه خواندن نماز میت

نماز میت به صورت مختصر

نماز میت پنج تکبیر دارد که بین هر تکبیر ذکری به کیفیت زیر بیان می شود:

بعد از نیت و گفتن تکبیر اول بگوید:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله و سلم) بعد از تکبیر دوم بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بعد از تکبیر سوم بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

بعد از تکبیر چهارم اگر میت مرد است بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهَذَا الْمَيِّتِ

و اگر زن است بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهَذِهِ الْمَيِّتِ

و بعد تکبیر پنجم را بگوید، که با گفتن آن نماز به پایان می رسد.

نماز میت به صورت کامل

آنچه ذکر شد در انجام نماز میت کافی است، اما بهتر است این نماز با اذکار بیشتر و به کیفیت زیر اقامه گردد:

بعد از تکبیر اول بگوید: اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَنَذِيْرًا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ .

بعد از تکبیر دوم بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَرْحَمْ مُحَمَّدًا وَ اٰلَ مُحَمَّدٍ كَاْفَضِّ لِيْ مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَ اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ وَ صَلِّ عَلٰى جَمِيْعِ الْاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِيْنَ (وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصُّدِّيْقِيْنَ وَ جَمِيْعِ عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِيْنَ) بعد از تکبیر سوم بگوید:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْوَاتِ تَابِعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ اِنَّكَ مُجِيْبُ الدَّعَوَاتِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

بعد از تکبیر چهارم اگر میت مرد است بگوید:

ص: 62

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ نَزَلَ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَاغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِ فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

تکبیر پنجم را بگوید ودر ادامه بگوید :

« الْعَفْوُ الْعَفْوُ »

بعد از تکبیر چهارم اگر میّت زن است بگوید:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَابْنَةُ عَبْدِكَ وَابْنَةُ أُمَّتِكَ نَزَلَتْ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَزِدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَاغْفِرْ لَهَا اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (1).

تکبیر پنجم را بگوید ودر ادامه بگوید :

« الْعَفْوُ الْعَفْوُ ».

ص: 63

اگر میت مستضعف (1) باشد

بعد از تکبیر چهارم بگوید :

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا، اتَّبَعُوا سَبِيلَكَ، وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (2)

اگر میت مجهول باشد و معلوم نشود که دشمن خدا است و یا دوست خدا است :

بعد از تکبیر چهارم بگوید : اللَّهُمَّ هَذِهِ نَفْسُ أَنْتَ أَحْيَيْتَهَا، وَأَنْتَ أُمَّتِهَا، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا، فَاحْشُرْهَا مَعَ مَنْ تَوَلَّيْتَ (3)

اگر میت بچه باشد و بالغ نباشد :

بعد از تکبیر چهارم بگوید :

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا وَلَا بَوِيه (4)

در روایتی وارد شده که بعد از فارق شدن از نماز بگوید:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (5)

ص: 64

1- مقصود از « مستضعف » در اینجا کسی است که از تشخیص مذهب حق { یعنی شیعه دوازده امامی } عاجز بوده و هیچ دشمنی با آن مذهب نداشته و در عین حال مجهول الحال هم نباشد.

2- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام نماز میت

3- همان

4- همان

5- مفاتیح الجنان آداب نماز میت صفحه 1252

از آنجایی که خویشان و برادران و آشنایان پس از دفن او را تنها می گذارند و می روند و دیگر کسی نمی تواند در آنجا او را یاری رساند خوب است به امید آن که مطلوب پروردگار باشد این امور؛ در تشییع جنازه و خاکسپاری رعایت شود (1):

1. مستحب است که تشییع کنندگان جنازه را « تربیع » کنند.

به این ترتیب است که: ابتداء سمت راست جنازه که سمت چپ تابوت است قرار بگیرد و از کنار سر و بعد پای راست میت و سپس پای چپ سمت راست تابوت و بعد سمت چپ کنار سر را گرفته و بدین ترتیب در پشت و دو سوی جنازه دور زده و او را از هر چهار سو تشییع کنند .

لازم به ذکر است که : برترین تشییع کنندگان کسی است که در پشت سر و در دو سوی تابوت باشند نه جلوی آن ؛ زیرا تشییع کننده تابع و پیرو است و لذا صلاح نیست پیشاپیش میت قرار بگیرد .

ص: 67

2. از رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) روایت است که: هرکه جنازه را ببیند این دعا را بخواند هیچ ملکی در آسمان نماند مگر آنکه برای ترحم به او گریه کند. (1)

اللَّهُ أَكْبَرُ، هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَةِ، قَهَرَ الْعِبَادَ بِالْمَوْتِ. همچنین از امام زین العابدین (علیه السلام) نقل شده: هرگاه جنازه ای را می دیدند می فرمودند: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْنِي مِنَ السَّوَادِ الْمَخْتَرَمِ (2)

3. از امام صادق (علیه السلام) نقل شده: که در حال برداشتن جنازه این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ (3).

4. در حین تشییع میت، مناسب است که، شخصی از مردم اقرار به خوبی میت در دوران، حیات او، بگیرد.

ص: 68

1-1. مفاتیح الجنان آداب دفن میت صفحه 1253

2- همان

3-

امام صادق (علیه السلام) فرموده اند :

هر گاه ، چهل نفر نزد میت حاضر شوند و بگویند:

« خدایا ما جز خوبی چیزی از او ندیدیم » خداوند، می فرماید : شهادتشما را برایش پذیرفتم و هر آنچه را که شما نمی دانید را [آمرزیدم](#). (1)

5. پیش از گذاشتن میت در قبر سه بار جنازه را تا لبه قبر نزدیک کنند و بعد وارد قبر کنند .

زیرا روایت شده که روح میت با این کار برای سؤال قبر وامور هولناکی که روبرو خواهد شد آمادگی پیدا می کند . (2)

6. جنازه میت را ، اگر مرد باشد از پایین پا وارد قبر کنند و اگر جنازه زن باشد در سمت قبله و جلو قبر قرار دهند و سپس وارد قبر نمایند .

7. پس از آن ولی میت یا کسی که ولی میت به وی دستور می دهد ؛ در حالی که پا و سرش برهنه است از جای پاهای میت وارد قبر شود .

8. پس وی ابتداء سر میت را با تعظیم و احترام بگیرد و به یاد آورد که در برابر دید و آگاهی خداوند، است . و اینکه او وکیل میت در این جایگاه است .

ص: 69

1- انوار النعمانیه

2- 1. فلاح السائل ونجاح المسائل احکام دفن

9. هنگام فرو بردن میت در قبر بگوید :

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَوْضًا - مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَلَا تَجْعَلْهَا حُفْرَةً مِنْ حُفْرِ النَّارِ.

خداوندا! اینبوستان را بوستانی از بوستانهای بهشت قرار بده و آنرا چاله ای از چاله های آتش جهنم مگردان.

10. و همچنین بگوید :

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ [اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِّقًا بِكِتَابِكَ هَذَا مَا وَعَدَ اللَّهُ، وَرَسُولُهُ وَصَدَّقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ؛
اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيْمَانًا وَتَسْلِيمًا.

11. پس میت را با حالت تسلیم به پیشگاه خداوند , سپرده و نزد او به ودیعه بگذارد و در این حالت هر چه که خداوند , بر قلب و کلامش جاری ساخت بگوید .

12. سپس میت را به پهلوئی راست بدن و رو به قبله بخواباند .

13. بندهای کفن او را از سمت سر و پاها بگشاید .

14. گونه میت را از روی خاکساری و ذلت و برای جلب رحمت و عطفوت مولایش که پروردگار جهانیان است روی خاک نهد.

ص: 70

15. مقداری از تربت امام حسین (علیه السلام) را همراه او قرار دهد .

چون این منزل ؛ منزل هولناکی است انسان نیاز دارد که ؛ تا نهایت امکان برای رهایی از آن به ائمه اطهار (علیهم السلام) توسل جست و خود را از آن به سلامت بدارد (1).

16. تلقین باید توسط کسی که اهل یقین است و نیز به نیت جواب دو فرشته پرسش کننده در قبر صورت بگیرد ؛ تا اینکه خداوند ؛ به رحمت خویش به واسطه همین تلقین میت را از سؤال نکیر و منکر کفایت فرموده و او را خشنود و چشم روشن گرداند.

17. سپس اموری را که میت در حال حیاتش بدان معتقد بود از جمله شهادت به یگانگی خداوند ، و رسالت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و امامت ائمه اطهار را به طریقه ذیل به او تلقین بکند.

ص: 71

1- فقهای امامی اتفاق نظر دارند که : تربت نهادن به همراه میت برای ایمنی او از عذاب قبر مستحب است ، اما در شیوه انجام این کار اختلاف نظر دارند . برخی فقها مستند این استحباب را صرفاً متبرک بودن تربت دانسته اند ، ولی این عمل به نظر برخی دیگر ، مستند به حدیث است

18. دست راست را به شانه راست میت بزنند و دست چپ را با قوت برشانه چپ میت بگذارند و دهان را نزدیک گوش او ببرند و به شدت حرکتش دهند :

تلقین میت (مرد)

اسْمَعُ اِفْهَمُ يا بَن در جای خالی اسم میت و پدرش را بگوید :

هَلْ اَنْتَ عَلَيَّ الْعَهْدِ الَّذِي فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ مِنْ شَهَادَةِ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ اَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ خَاتَمُ الْمُرْسَلِينَ وَ اَنَّ عَلِيًّا اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ سَيِّدُ الْوَصِيَّيْنَ وَ اِمَامُ افْتَرَضَ اللّٰهُ طَاعَتَهُ عَلَيَّ الْعَالَمِيْنَ وَ اَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْقَائِمَ الْحُجَّةَ الْمَهْدِيَّ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ اٰئِمَّةَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ حُجَجُ اللّٰهِ عَلَيَّ الْخَلْقِ اَجْمَعِيْنَ وَ اٰئِمَّتِكَ اٰئِمَّةَ هُدًى اَبْرَارٍ يا بَن

در جای خالی اسم میت و پدرش را بگوید و پس از آن بگوید:

اِذَا اَتَاكَ الْمَلَكُ الْمَقْرَبَانِ رَسُوْلَيْنِ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ سَمَّيَاكَ عَنْ رَبِّكَ وَ عَنْ نَبِيِّكَ وَ عَنْ دِيْنِكَ وَ عَنْ كِتَابِكَ وَ عَنْ قِبْلَتِكَ وَ عَنْ اٰئِمَّتِكَ فَلَا تَخَفْ وَ قُلْ فِيْ جَوَابِهِمَا : اَللّٰهُ جَلَّ جَلَالُهُ رَبِّيْ وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ اٰلِهِ نَبِيِّيْ وَ الْاِسْلَامُ دِيْنِيْ وَ الْقُرْآنُ كِتَابِيْ وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِيْ وَ اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِيُّ بْنُ اَبِي

طَالِبِ إِمَامِي وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُجْتَبَى إِمَامِي وَالْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الشَّهِيدِ بِكَرْبَلَاءَ إِمَامِي وَعَلِيٍّ زَيْنِ الْعَابِدِينَ إِمَامِي وَمُحَمَّدَ بَاقِرُ عِلْمِ النَّبِيِّينَ
إِمَامِي وَجَعْفَرَ الصَّادِقُ إِمَامِي وَمُوسَى الْكَاطِمُ إِمَامِي وَعَلِيٍّ الرِّضَا إِمَامِي وَمُحَمَّدَ الْجَوَادُ إِمَامِي وَعَلِيٍّ الْهَادِي إِمَامِي وَالْحَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ
إِمَامِي وَالْحَبَّةُ الْمُتَنَطَّرُ إِمَامِي هُوَ لَمْ يَأْتِ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أُمَّتِي وَسَادَتِي وَقَادَتِي وَشُفَعَائِي بِهِمْ اتَّوَلَّى وَمِنْ أَعْدَائِهِمْ اتَّبَرَّءُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ، ثُمَّ أَعْلَمَ يَا... بِنَ... دَرَجَاتٍ خَالِي اسْمِ مِيَّتٍ وَيَدْرُسُ رَا بَغْوَيْدِ .

أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نِعَمَ الرَّبِّ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نِعَمَ الرَّسُولِ وَأَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَوْلَادَهُ الْأَيْمَةَ -الْأَحَدَ
عَشَرَ- نِعَمَ الْإِيْمَةِ وَأَنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَقٌّ وَأَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَسُؤَالَ مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ وَالْبَعْثَ حَقٌّ وَالنُّشُورَ
حَقٌّ وَالصِّرَاطَ حَقٌّ وَالْمِيزَانَ حَقٌّ وَتَطَائُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ

پس بگوید : أَفْهَمْتَ يَا اسْمِ مِيَّتٍ رَا بِيرِدِ وَبَغْوَيْدِ :

تَبَتَّكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ هَذَاكَ اللَّهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَوْلِيَائِكَ فِي مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ.

سپس بگوید:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَن جَنْبِيهِ وَأَصْعِدْ بِرُوحِهِ إِلَيْكَ وَلَقَّهِ مِنْكَ بُرْهَانًا اللَّهُمَّ عَفْوُكَ عَفْوُكَ، (1).

تلقین میت (زن)

اِسْمَعِي اِفْهَمِي يَا.... بِنَ ...

در جای خالی اسم میت و پدرش را بگوید و پس از آن بگوید:

هَلْ أَنْتِ عَلَى الْعَهْدِ الَّذِي فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ، مِنْ شِدِّ هَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَخَاتَمُ الْمُرْسَلِينَ، وَأَنَّ عَلِيًّا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، وَ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ، وَ إِمَامُ افْتِرَاضِ اللَّهِ طَاعَتَهُ عَلَى الْعَالَمِينَ، وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ، وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى، وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، وَالْقَائِمَ الْحُجَّةَ الْمَهْدِيَّ، صَلَوَاتُ اللَّهِ

ص: 74

عَلَيْهِمْ، أَيْمَةُ الْمُؤْمِنِينَ، وَ حُجِّجَ اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَ أَيْمَتِكَ، أَيْمَةُ هُدَىٰ أِبْرَازِيَا بِنْتُ

در جای خالی اسم میت و پدرش را بگویند و پس از آن بگویند:

إِذَا آتَاكَ الْمَلَكَانِ الْمُقَرَّبَانِ، رَسُولَيْنِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى، وَ سَدَّ مَلِكٍ عَنْ رَبِّكَ، وَ عَنْ نَبِيِّكَ، وَ عَنْ دِينِكَ، وَ عَنْ كِتَابِكَ، وَ عَنْ قِبْلَتِكَ، وَ عَنْ أَيْمَتِكَ، فَلَا تَخَافِي، وَ قُولِي فِي جَوَابِهِمَا، اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ رَبِّي، وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِيِّي، وَ الْإِسْلَامُ دِينِي، وَ الْقُرْآنُ كِتَابِي، وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِي، وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِمَامِي، وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُجْتَبَى إِمَامِي، وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الشَّهِيدُ بِكَرْبَلَاءَ إِمَامِي، وَ عَلِيُّ زَيْنُ الْعَابِدِينَ إِمَامِي، وَ مُحَمَّدٌ بَاقِرُ عِلْمِ النَّبِيِّينَ إِمَامِي، وَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ إِمَامِي، وَ مُوسَى الْكَاطِمُ إِمَامِي، وَ عَلِيُّ الرِّضَا إِمَامِي، وَ مُحَمَّدٌ الْجَوَادُ إِمَامِي، وَ عَلِيُّ الْهَادِي إِمَامِي، وَ الْحَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ إِمَامِي، وَ الْحُجَّةُ الْمُتَنْتِظَرُ إِمَامِي، هَؤُلَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَيْمَتِي وَ سَادَتِي وَ قَادَتِي، وَ شَفَعَائِي بِهِمْ أَتَوَلَّى وَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ أَتَبَرَّءُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

ثُمَّ اعْلَمِي يَا... بِنْتُ...

در جای خالی اسم میت و پدرش را بگویند و پس از آن بگویند:

ص: 75

أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نِعَمَ الرَّبِّ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نِعَمَ الرَّسُولِ، وَأَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، وَأَوْلَادَهُ الْأَيْمَةَ-
الْأَحَدَ عَشَرَ نِعَمَ الْأَيْمَةِ، وَأَنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَقٌّ، وَأَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ، وَسُؤَالَ مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ، وَالْبَعْثَ حَقٌّ،
وَالنُّشُورَ حَقٌّ، وَالصِّرَاطَ حَقٌّ، وَالْمِيزَانَ حَقٌّ، وَتَطَائُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ، وَالْجَنَّةَ حَقٌّ، وَالنَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ
فِي الْقُبُورِ

پس بگوید: أَفْهَمْتِ يَا اسم میت را ببرد و بگوید:

تَبَّتْكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ، هَذَاكَ اللَّهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ، عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَوْلِيَائِكَ فِي مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ

سپس بگوید: اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضِ عَنِ جَنبِهَا وَاصْعِدْ بِرُوحِهَا إِلَيْكَ وَلَقِّهَا مِنْكَ بُرْهَانًا اللَّهُمَّ عَفُوكَ عَفُوكَ.

19. سپس خشت روی قبر چیده و بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ وَحَدِّتَهُ وَأَنْسِ وَحَشْتَهُ وَأَزْحَمْ غُرْبَتَهُ وَأَسْكِنِ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ وَأَحْشُرُهُ مَنْ كَانَ يَتَوْلَاهُ.

ص: 76

20. وقتی چیدن خشت بر قبر را به پایان برد ، از سمت پاهای میت از قبر خارج شود .

21. خاک روی قبر بریزد ، و نیز تمام کسانی که حضور دارند با کف دست ، خاک بر روی قبر بریزند ، مگر کسانی که نسبتی با میت دارند .

22. در حال ریختن خاک بگویند :

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ هَذَا مَا وَعَدَ اللَّهُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا.

23. قبر را با خاک پر نموده و به اندازه چهار انگشت از زمین بلند نمایند .

24. قبر را مسطح درست کنند .

25. روی قبر آب پاشند .

پاشیدن آب را از سمت سر میت شروع نمایند ؛ و سپس چهار سوی قبر را دور بزنند تا اینکه باز به سر میت برگردند و اگر چیزی از آب اضافه ماند وسط قبر بریزند .

عده ای از امام صادق (علیه السلام) درباره پاشیدن آب بر روی قبر پرسیدند ، حضرت فرمودند : تا وقتی که رطوبت در خاک قبر باقی است ، عذاب از میت کنار می رود . (1)

ص: 77

نماز بعد از دفن میت در کنار قبر

از امیر المؤمنین علی (علیه السلام) روایت شده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند(1):

وقتی میت خود را دفن نمودید و از خاکسپاری اش فارغ شدید؛ وارث و یا خویشاوند و یا دوست او در کنار قبر ایستاده و دو رکعت نماز بخواند: در رکعت اول سوره فاتحة الكتاب و معوذتین(2)

و در رکعت دوم سوره حمد و اگر خواست سوره قل هو الله احد و سوره انما انزلناه را بخواند که این دو سوره از سوره های مهم که در نمازهای نافله خوانده می شوند می باشند .

بعد رکوع را انجام داده و در سجده اش بگوید :

سُبْحَانَ مَنْ تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَةِ ، وَفَهَرَ عِبَادَهُ بِالْمَوْتِ

سپس سلام نماز را گفته و رو به قبر نموده و بگوید :

ای فلانی فرزند فلانی این نماز برای تو و یارانت باشد .

خدا ، به دوست او می فرماید :

ای فلانی فرزند فلانی چشمت روشن زیرا خداوند ، تو را آمرزید .

ص: 78

1- [2] فلاح السائل ونجاح المسائل احكام دفن

2- معوذتین یعنی سوره قل اعوذ برب الناس و سوره قل اعوذ برب الفلق

و به خود نماز گزار نیز در برابر هر حرف ، ثواب هزار کار نیک عطا می شود ، و هزار گناه او محو می شود ، و وقتی روز قیامت فرا رسید خداوند متعال یکصفت از فرشتگان را بر می انگیزاند که او را تا درب بهشت بدرقه نمایند، و هنگامی که داخل بهشت شد هفتاد هزار فرشته به استقبال او می آیند که با هر یک طبقی از نور است که با دستمالی از استبرق(1)

پوشیده شده و در دست هر کدام کوزه ای از نور است که در آن آب سلسبیل(2)

است . پس وی از آن طبق خورده واز آن آب می آشامد و خشنودی خداوند بزرگتر است .

آثار و فوائد این نماز عبارت است از(3) :

✓ ضرر و آسیب را از میت دور می کند .

✓ نیکی به میت محسوب می شود .

✓ عذاب و تنگی و فشار قبر را از او بر طرف می کند .

✓ پس از نماز در صورت درخواست نیاز به درگاه الهی , جهت آمرزش مؤمنین و مؤمنات خداوند , دعای وی را درباره آنان مستجاب می فرماید.

ص: 79

1- پارچه ابریشمی ضخیمی

2- نام چشمه ای مخصوص در بهشت که اولیای خدا از آن می نوشند .

3- فلاح السائل ونجاح المسائل احکام دفن

اعمال شب اول قبر برای میت

1. مستحب است در شب اول قبر (1) دو رکعت نماز وحشت برای میت بخوانند و دستور آن این است که:

در رکعت اول بعد از حمد یک مرتبه ((آية الكرسي)) و در رکعت دوم بعد از حمد ده مرتبه سوره ((انا انزلناه)) را بخوانند و بهد از سلام نماز بگویند :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْ ثَوَابَهَا إِلَى قَبْرِ فُلَانٍ

و به جای کلمه فلان اسم میت را بگویند. (2)

2. حذیفة ابن یمان می گوید : رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

هیچ لحظه ای سخت تر از شب اول دفن برای میت نیست ؛ پس با صدقه دادن نسبت به مردگانان مهربانی کنید.

اگر نتوانستید دو رکعت نماز بخوانید به این صورت : در رکعت اول یک مرتبه فاتحة الكتاب و یک مرتبه ((آية الكرسي)) و دو بار سوره قل هو الله احد)) و در رکعت دوم ((یک مرتبه فاتحة الكتاب و ده مرتبه الهکم التکاثر)) خوانده شود. (3)

ص: 80

1- بهتر است اول شب بعد از نماز عشاء باشد .

2- توضیح المسائل مراجع م 638 و 639 - مفاتیح الجنان

3- مفاتیح الجنان و فلاح السائل و نجاح المسائل

چرا باید قبور مؤمنین را زیارت کنیم؟

بر اساس آیات و روایت؛ ارتباط خاصی میان قبر برزخی و قبر خاکی؛ یعنی روح انسان در برزخ و بدن مادی او در قبر خاکی وجود دارد. این ارتباط؛ در اصل از ارتباط روح و بدن مادی که، در طول زندگی دنیوی با یکدیگر یک نوع اتحاد داشته اند سر چشمه می گیرد؛ که با قطع تعلق روح از بدن پس از مرگ به کلی از بین نمی رود؛ بلکه یک نوع ارتباط در حد پائین تری میان روح برزخی و بدن مادی و خاکی وجود دارد. البته نه در حد و اندازه هایی که در زندگی دنیوی و در دوران تعلق روح به بدن وجود داشت و نه با آن کیفیت و کمیت؛ بلکه در میزانی ضعیف تر و با کم و کیفی دیگر؛ از همین رو قبر خاکی و عالم برزخی روح؛ ارتباطی دارد که نقاط دیگر زمین این ارتباط را ندارند و به همین جهت است که علی رغم حضور روح در عالمی فوق ماده، زمان و مکان {برزخ} توجه خاصی به بدن مادی و نقطه هایی که بدن خاکی در آن است، دارد. و بر اساس همین ارتباط میان قبر خاکی و قبر برزخی است که دستورات و احکام خاصی در باب قبر، حرمت قبر و نهایتاً استحباب زیارت اهل قبور در شریعت اسلامی وجود دارد.

اثرات زیارت اهل قبور

✓ ارتباط روح با قبر خاکی موجب می شود که بتوان از این طریق بهتر با روح رابطه برقرار و به او توجه کرد .

✓ همچنین از این طریق می توان توجه او را جلب کرد(1)

✓ مهمترین اثر دنیوی زیارت اهل قبور برای انسان ؛ تذکر مرگ ؛ و یاد آوری این رخداد مهم است و این خود موجب باز داشتن انسان از بازیهای دنیوی است(2) .

و مانع از انجام کارهای زشت و ناروا می شود(3) و باعث انجام اعمال و کردار نیک می شود(4) و سبب بی رغبتی و کم خشنودی از دنیا می شود(5) و زمینه ساز عبرت آموزی است(6).

ص: 84

1- امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : قسم به خدای متعال مردگان ، رفتن شما را بر سر قبورشان می دانند و با حضور شما مسرور می شوند و با شما انس می گیرند و بهره مند می شوند . { وسائل الشیعه ج 2 صفحه 878 } .

2- نهج البلاغه خطبه 84

3- همان خطبه 99

4- نهج البلاغه کلمات قصار 31

5- همان کلمات قصار 349

6- همان خطبه 221

ثواب زیارت اهل قبور

جعفر ابن قولویه قمی از عمرو ابن عثمان رازی روایت کرده که گفت : شنیدم از امام موسی ابن جعفر (علیه السلام) که می فرمود :

هر که قادر نباشد بر زیارت ما ، پس زیارت کند صلحاء از موالیان ما را تا برای او ثواب زیارت ما نوشته شود و کسی که قادر نباشد بر صله و نیکی به ما ، پس صله و نیکی کند با صالحان موالیان ما ، تا برای او ثواب صله و نیکی به ما نوشته شود . (1)

زمان زیارت اهل قبور

1. امام صادق (علیه السلام) می فرماید : مردگان را چون پیش از طلوع آفتاب زیارت کنید می شنوند و جواب شما را می دهند و اگر بعد از طلوع آفتاب آنها را زیارت کنید می شنوند ولی جواب نمی دهند. (2) سید ابن طاووس فرموده اند چون قصد زیارت مؤمنین کنی سزاوار است که روز پنجشنبه باشد و اگر نه ! هر وقت که خواستید به زیارت آنها بروید. (3)

3. رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) به حضرت ابی ذر فرمودند :

وَلَا تَزُرُّهُمْ أَحْيَانًا بِاللَّيْلِ زِيَارَتِ مَكْنِ أَمْوَاتٍ رَا دَرِ شَبِّ (4)

ص: 85

1- مفاتیح الجنان صفحه 951

2- مفاتیح الجنان صفحه 953

3- مصباح الزائر

4- دعوات راوندی

** از حضرت امام حسین (علیه السلام) روایت شده که هر که داخل قبرستان شود و بگوید :

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ، وَالْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ وَالْعِظَامِ النَّخْرَةِ، الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا، وَهِيَ بِكَ مُؤْمِنَةٌ، ادْخِلْ عَلَيْهِمْ رَوْحاً مِنْكَ
وَسَلَاماً مِنِّي. خدای متعال، برای او حسنات، به عدد خلق از زمان حضرت آدم تا قیام قیامت را می نویسد. (1)

** از امیر المؤمنین (علیه السلام) نقل شده است که هر کس داخل قبرستان شود و سلام ذیل را بر زبان جاری کند خداوند ثواب پنجاه سال عبادت برای او بنویسد و گناه پنجاه ساله را از او و پدر و مادرش محو گرداند :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ، يَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاحْتَسِبْنَا فِي زُمْرَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيٌّ وَلِيُّ
اللَّهُ.

ص: 86

**** نقل شده که عبد الله بن سنان به حضرت صادق (علیه السلام) عرض کرد که چگونه بر اهل قبور سلام باید کرد:**

فرمودند می گویی :

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ ، أَنْتُمْ لَنَا فُرْطٌ وَنَحْنُ إِنِشَاءُ اللَّهِ بِكُمْ لِاحْتِقُونِ (1).

**** روایت شده که بهترین سخنی که در قبرستان خوب است بگویی آن است که در آنجا بایستید و بگوئید :**

اللَّهُمَّ وَلِيَّهُمْ مَا تَوَلَّوْا ، وَاحْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ أَحَبُّوا (2).

روایات پیرامون زیارت قبر مؤمنین

1. از امام رضا (علیه السلام) روایت است که :

هر کس بیاید نزد قبر برادر مؤمن خود ، و دست بر قبرگذارد و هفت مرتبه سوره انا انزلناه را بخواند در روز فزع اکبر (قیامت) ایمن گردد. (3).

ص: 87

1- مفاتیح الجنان زیارت اهل قبور

2- همان

3- مفاتیح الجنان زیارت اهل قبور

2. سید ابن طاووس آورده است که کیفیت زیارت مؤمن این چنین است : ابتداء رو به قبله می کنی و سپس دست خود را بر سر قبر می گذاری و می گویی :

اَللّٰهُمَّ اَرْحَمَ غُرَبَتَهُ ، وَصَلِّ وَحَدِّتَهُ ، وَاَنْسِ وَحِشَّتَهُ ، وَاَمِنْ رَوْعَتَهُ وَاَسْكِنِ اِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ ، وَاَلْحِقْهُ بِمَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ(1).

وبعد از آن سوره انا انزلناه را هفت مرتبه می خوانی .

3. روایت شده از فضیل که گفت: هر که هفت مرتبه سوره انا انزلناه را نزد قبر مؤمنی بخواند حق تعالی , ملکی به سوی قبر اومی فرستد , که عبادت کند خدا را نزد او؛ و خدا , ثواب این عمل ملک را برای این میت , می نویسد و هر موقعی که از قبرش مبعوث شود به هیچ هولی از احوال قیامت نگذرد , مگر آنکه خدا آن هول را از او بگرداند تا خدا او را داخل بهشت گرداند . پس از آن هر یک از سوره های حمد و قل اعوذ بربّ الناس و قل اعوذ بربّ الفلق و قل هو الله احد و آية الكرسي را سه مرتبه بخواند .(2)

ص: 88

1- مصباح الزائر

2- مفاتيح الجنان زیارت اهل قبور

4. محمد ابن مسلم گفت : به خدمت حضرت صادق (علیه السلام) عرض کردم که :

آیا مردگان را زیارت بکنیم ؟

فرمودند : بلی !گفتم آیا آنها می دانند که ما به زیارت آنها رفته ایم ؟

فرمودند : بلی !

قسم به خدا می دانند و شاد می شوند و انس می گیرند به شما !!عرض کردم : وقتی که به زیارت ایشان می رویم چه بگوئیم ؟

فرمودند : بگو :

اللَّهُمَّ جَافِ الْآرْضَ عَنْ جُنُوبِهِمْ وَصَاعِدِ إِلَيْكَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَقِّهِمْ مِنْكَ رِضْوَانًا وَأَسْكِنِ إِلَيْهِمْ مِنْ رَحْمَتِكَ مَا تَصِلُ بِهِ وَحَدِّتَهُمْ وَتُوَسُّ بِهِ وَحَشَّتَهُمْ ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ(1).

ص: 89

5. مرحوم سید می فرماید: در وقتی که بین قبرهای مؤمنین هستی ، یازده مرتبه سوره قل هوالله احد را برای اموات هدیه کن زیرا روایت شده که حق تعالی به عدد مردگان ، ثواب می دهد. (1)

6. رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید:

که هیچ کسی نزد قبر میتی این عبارت را سه مرتبه نمی گوید ؛ مگر آنکه خداوند تعالی ، از او عذاب را در روز قیامت دور می فرماید (2) :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، أَنْ لَا تُعَذِّبَ هَذَا الْمَيِّتَ

آداب ورود به آرامستان

در آرامستان هر سوره و دعایی مفید فائده می باشد ولی چنانچه کسی بخواهد به همه روایات پیرامون آداب زیارت اهل قبور عمل نماید می تواند اینگونه عمل کند:

** وقتی وارد آرامستان شدی بایست و بگو :

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ ، وَالْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ وَالْعِظَامِ النَّخِرَةِ ، الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا ، وَهِيَ بِكَ مُؤَمَّنَةٌ ، ادْخُلْ عَلَيْهِمْ رَوْحاً مِنْكَ وَسَلَاماً مِنِّي .

ص: 90

1- همان

2- همان

** سپس به اهل قبور سلام بده :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْسَّلَامُ عَلٰی اَهْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، مِنْ اَهْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، يَا اَهْلَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، بِحَقِّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، مِنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، يَا لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، بِحَقِّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، اِغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرَةِ مَنْ قَالَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ، عَلٰی وَّلِيِّ اللّٰهِ .

** پس بگو: اَلْسَّلَامُ عَلٰی اَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُسْلِمِيْنَ ، اَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ ، وَنَحْنُ اِنْشَاءُ اللّٰهِ بِكُمْ لِاحِقُوْنَ .

** سپس بگو: اَللّٰهُمَّ وَلِّهِمْ مَا تَوَلَّوْا ، وَاحْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ اَحْبَبُوْا .

** وارد قبرستان شو :

بالای سر قبر مؤمن رو به قبله بنشین و دست خود را بر روی قبر او قرار بده و بگو :

اَللّٰهُمَّ جَافِ الْاَرْضَ عَنْ جُنُوْبِهِمْ ، وَصَاعِدِ الْيَمِيْنِ اَرْوَاحَهُمْ ، وَلَقِّهِمْ مِنْكَ رِضْوَانًا ، وَاسْكِنِ اِلَيْهِمْ مِنْ رَحْمَتِكَ مَا تَصِلُ بِهٖ وَحَدَّتْهُمْ ، وَتُوْنِسُ بِهٖ وَحَشَّتْهُمْ ، اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ .

ص: 91

** سپس سوره های زیر را به تعداد مشخص شده تلاوت نما :

سوره انا انزلناه 7 مرتبه

سوره حمد 3 مرتبه

سوره قل اعوذ برب الفلق 3 مرتبه

سوره قل اعوذ برب الناس 3 مرتبه

سوره قل هو الله احد 11 یا 3 مرتبه

آیه الكرسي 3 مرتبه

** در آخر سه بار بگو :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، أَنْ لَا تُعَذِّبَ هَذَا الْمَيِّتَ (1).

ص: 92

1- برگرفته از روایات - مفاتیح الجنان

فصل نهم: ملحقات

اشاره

ص: 93

تلاوت سوره حمد برای میت و فضیلت آن

امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

چنانچه سوره حمد را هفتاد بار بر مرده ای بخوانید وزنده شود، تعجیبی ندارد. (1)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود:

هر مسلمانی سوره فاتحة الكتاب را بخواند به او چنان پاداش می دهند که گویی دو ثلث قرآن را خوانده و به مؤمن و مؤمنه صدقه داده است

(2).

امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

اسم اعظم خداوند، در فاتحة الكتاب مندرج است. (3)

ص: 95

1- مکارم الاخلاق، صفحه 22

2- مجمع البیان، جلد 1، صفحه 14

3- ثواب العقاب، صفحه 132

فضیلت آیه الکرسی برای اهل قبور

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند :

« هرگاه مؤمن آیه الکرسی بخواند و ثواب آن را به اهل قبور هدیه کند ، خداوند به هر حرفی برای او فرشته ای قرار می دهد که تا روز قیامت برای او تسبیح گویند». (1)

از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در فضیلت آیه الکرسی روایت شده که فرمودند : هرکس آن را قرائت کند و ثوابش را برای اموات و گذشتگان قرار دهد ، خداوند گناهان آنان را ببامرزد. (2)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ لَا إِكْرَاهَ فِي
الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ
آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولِيَاءُ الطَّاغُوتِ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ.

ص: 96

1- بحار الانوار ، جلد 79 ، صفحه 63

2- مستدرک الوسائل ، جلد 2 ، صفحه 341

فضیلت سوره قدر برای اهل قبور

امام رضا (علیه السلام) فرمودند :

هر کس که قبر مؤمنی را زیارت کند و هفت مرتبه سوره ((اَنَا أَنْزَلْنَاهُ)) را تلاوت کند خداوند او و صاحب قبر ، هر دو را پیامرزد . (1) امام باقر (علیه السلام) فرمودند :

هر که سوره ((اَنَا أَنْزَلْنَاهُ)) را نزد قبر مؤمنی هفت مرتبه بخواند ، حق تعالی ، ملکی را بفرستد که عبادت الهی کند نزد قبر او و ثواب عبادت آن ملک را برای میت بنویسد و چون از قبرش محشور شود ، به ترسی از ترسهای قیامت که برسد ، حق تعالی به سبب آن ملک آن هول و ترس را از او دفع کند تا داخل بهشت شود .

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (1) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (2) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ (3) تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ (4) سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ (5)

ص: 97

بدانکه ثواب زیارت هر یک از رسول خدا، و ائمه هدی (علیهم السلام) را می توان هدیه به روح مقدس هر یک از آنان نمود، و همچنین به روح هر یک از مؤمنان می توان هدیه کرد، و نیز می توان به نیابت از ایشان زیارت نمود،

چنان که به سند معتبر نقل شده :

داود صرمی به حضرت هادی (علیه السلام) عرضه داشت: من پدر شما را زیارت کردم، و ثوابش را برای شما قرار دادم.

فرمود: برای تو از جانب خدا، پاداش و ثواب بزرگی است، و از جانب ما ستایش و ثنا. و در حدیث دیگری وارد شده: حضرت هادی (علیه السلام) شخصی را به حایر امام حسین (علیه السلام) فرستاد که برای حضرت زیارت و دعا کند.

به سند معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت شده:

چون به زیارت مرقد منور رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) بروی و از اعمال زیارت فارغ شوی، دو رکعت نماز بخوان، و نزد سر رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مِنْ أَبِي وَأُمِّي وَزَوْجَتِي وَوَلَدِي وَحَامَّتِي وَمِنْ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي حُرِّهِمْ وَعَبْدِهِمْ وَأَبْيَضِهِمْ وَأَسْوَدِهِمْ . پس به هرکس از شهر خود بگویی که من به نیابت از تو، به پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) سلام دادم، راستگو خواهی بود.

در بعضی از روایات وارد شده: از بعضی از ائمه طاهرین (علیهم السلام) پرسیدند: از مردی که دو رکعت نماز بجا می آورد، یا یک روز می دارد، یا حجّ و عمره بجا می آورد، یا رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) یا یکی از ائمه طاهرین (علیهم السلام) را زیارت می کند، و ثواب آن را برای پدر و مادر خود، یا برادر مؤمن خود هدیه می کند، آیا برای او ثوابی هست؟ فرمود: ثواب آن عمل به آن شخص می رسد، بدون اینکه از ثواب نایب چیزی کم شود.

شیخ طوسی 1 در کتاب تهذیب فرموده:

کسی که با گرفتن اجرت، به نیابت برادر مؤمن به زیارت می رود، چون از غسل فارغ شود، و در بعضی از نسخه ها آمده از عمل زیارت فارغ گردد بگوید:

ص: 99

اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِي مِنْ نَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ شَعَثٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأَجْرُ فَلَانِ بْنِ فَلَانٍ فِيهِ وَأَجْرُنِي فِي فَصَائِي عَنْهُ .. پس چون زیارت کند در آخر زیارت بگوید: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوَلَايَ عَنْ فَلَانِ بْنِ فَلَانٍ أَتَيْتُكَ زَائِرًا عَنْهُ فَاسْفَعْ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ.

پس هر دعا را که خواهد برای او بنماید.

و نیز فرموده: چون کسی بخواهد، به نیت دیگری زیارت کند بگوید: اللَّهُمَّ إِنَّ فَلَانَ بْنَ فَلَانَ أَوْفَدَنِي إِلَى مَوَالِيهِ وَ مَوَالِيِّي لِأُزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِحَزْرِيْلِ الثَّوَابِ وَ فِرَاراً مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَانِهِ (بِأَوْلِيَانِكَ) الدَّالِّينَ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِكَ ذُنُوبَهُ وَ حَطَّ سَيِّئَاتِهِ وَ يَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَ اقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِيَانِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فِيهِ اللَّهُمَّ جَاذِرِهِ عَلَى حُسْنِ نِيَّتِهِ وَ صَحِيحِ عَقِيدَتِهِ وَ صِدْقَةِ مَوَالِيَتِهِ أَحْسَنَ مَا جَاذَيْتَ أَحَدًا مِنْ عِبِيدِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَدَمَ لَهُ مَا خَوَّلْتَهُ وَ اسْتَعْمَلَهُ صَالِحًا فِيمَا آتَيْتَهُ وَ لَا تَجْعَلْنِي آخِرَ وَافِدٍ لَهُ يُوفِدُهُ اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ وَ اجْعَلْهُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لَهُ فِي وُلْدِهِ وَ مَالِهِ وَ أَهْلِهِ وَ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حُلِّ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مَعَاصِيكَ حَتَّى لَا يَعْصِيكَ وَ اعْنَهُ عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ أَوْلِيَانِكَ حَتَّى لَا تَفْقِدَهُ حَيْثُ أَمَرْتَهُ وَ لَا تَرَاهُ حَيْثُ نَهَيْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لَهُ وَ ارْحَمْهُ

ص: 100

نماز برای آمرزش گناهان

کسی که می خواهد آمرزیده شود در کتاب مفاتیح الجنان آورده که: اگر دو رکعت نماز بجا آورد و در هر رکعت شصت مرتبه قل هو الله احد را بخواند ، چون از نماز فارق شود گناهانش آمرزیده می شود . شیخ طوسی ؛ روایتی را از عبد الله ابن مسعود آورده که :رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند :

هر کسی که در روز جمعه بعد از نماز عصر دو رکعت نماز بخواند به این طریق که :

در رکعت اول : سوره حمد و آیه الكرسي و قل اعوذ برب الفلق 25 مرتبه

در رکعت دوم : سوره حمد و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الناس 25 مرتبه بعد از نماز : لا حول ولا قوة إلا بالله العلی العظيم 25 مرتبه

از دنیا نرود تا هنگام خواب جایگاه خود را در بهشت ببیند. (1)

ص: 102

1- کتاب مصباح شیخ طوسی

ابن بابویه به سند صحیح از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده: هر بنده ای، هر روز، هفت مرتبه بگوید:

أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ از خداوند بهشت را می خواهم و به خدا از دوزخ پناه می برم دوزخ می گوید: خدایا او را از من پناه ده و به سند معتبری دیگری از آن حضرت روایت کرده:

اگر مؤمنی در یک روز چهل گناه کبیره دچار شود، آنگاه از روی ندامت و پشیمانی، این استغفار را بخواند، خدا گناهان او را بیاورد: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ.

آمزش می طلبم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده است، آفریننده آسمانها و زمین می باشد، صاحب بزرگی و اکرام است، وازاومی خواهم که توبه ام با پذیرد

و نیز به سند معتبر از آن حضرت (علیه السلام) روایت کرده: هر که هر روز هفت مرتبه بگوید: أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ كَانَتْ أَوْ هِيَ كَائِنَةٌ

ستایش خدای را بر هر نعمتی که بوده یا خواهد بود.

ادای شکر نعمتهای گذشته و آینده را کرده است و نیز به سند معتبر از آن حضرت (علیه السلام) روایت کرده :

هرکه هر روز بیست و پنج مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

خداوندا، بیامرزد مردان و زنان با ایمان و مسلمان را حق تعالی به عدد هر مؤمن که از دنیا رفته، و هر مؤمن که تا روز قیامت بیاید، در نامه عمل او حسنه می نویسد، و به آن عدد گناهان او را محو کند، و درجه ای در بهشت برای او بلند گرداند.

و همچنین به سند معتبر از آن حضرت (علیه السلام) روایت کرده: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید:

لا حول و لا قوه الا بالله حق تعالی هفتاد نوع بلا را از او دور می گرداند، که کمترین آنها اندوه شدید و غم باشد، و در روایت دیگر، هرگز پریشان نشود.

کلینی و شیخ طبرسی و دیگران 4 به سندهای حسن و معتبر از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده اند: حضرت رسول (صلی الله علیه و آله و سلم) هر روز هفتاد مرتبه می گفت: استغفر الله و هفتاد مرتبه اتبوا الی الله در کتاب کشف و الغمه و امالی شیخ طوسی، به سند معتبر روایت شده: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لا اله الا الله الملك الحق المبين از فقر و وحشت قبر امان یابد، و توانگری به او روی آورد، و درهای بهشت به رویش گشوده شود. و در کتاب ثواب الاعمال و محاسن برقی بجای صد مرتبه، سی مرتبه روایت کرده اند. (1)

ص: 104

قطب راوندی از ابن عباس نقل کرد که : مردی روبروی قبری خیمه زد ، در حالی که نمی دانست آن قبر است ، و سپس سوره ((تبارک الّذی بیده الملک)) را خواند . سپس شنید صیحه زننده ای گفت : این سوره نجات دهنده است . سپس مطلب را به خدمت حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) عرض کرد !

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: همانا آن ((سوره تبارک)) نجات دهنده از عذاب قبر است (1).

ص: 105

بسم الله الرحمن الرحيم

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (1) الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا - وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ (2) الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَافُوتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ - هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ (3) ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِبًا وَهُوَ حَسِيرٌ (4) وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ

عَذَابَ السَّعِيرِ (5) وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وبِسْمِ الْمَصِيرِ (6) إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ (7) تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (8) قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ (9) وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (10) فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ (11) إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (12) وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أُوْجِهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (13) أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (14) هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ (15) أَأَمِنْتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَنْ

يَحْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ (16) أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ (17) وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيفَ كَانَ نَكِيرِ (18) أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّحُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (19) أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (20) أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ (21) أَفَمَن يَمْشِي مَكْبَأً عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (22) قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ (23) قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (24) وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (25) قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ (26) فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ (27) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِي اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ (28) قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ

وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (29) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ (30)

فضیلت سوره یس برای اموات

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

کسی که قبرستانی وارد شود و سپس سوره یس را بخواند خدا در آن روز از عذاب ایشان تخفیف و برای او به عدد امواتی که در آن جا است حسناتی می نویسد. (1)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: میتی که نزد او سوره مبارکه یس خوانده شود، سختیهای عالم برزخ و قیامت برای او آسان می گردد. (2)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

یا علی! سوره یس را قرائت کن که در آن ده برکت وجود دارد، یکی از برکات آن این است که در کنار هیچ میتی خوانده نمی شود جز آن که خداوند مرگ را بر وی آسان می گیرد. (3)

ص: 108

1- مجمع البیان، جلد 9، صفحه 225

2- بحار الانوار، جلد 92، صفحه 292

3- آثار الصادقین، جلد 17، صفحه 274

يس (1) وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (2) إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (3) عَلَى صِدْقٍ مُسْتَقِيمٍ (4) تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (5) لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (6) لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (7) إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ (8) وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (9) وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (10) إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (11) إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ (12) وَإِضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (13) إِذْ أَوْسَوْا لَنَا إِلَيْهِمْ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ (14) قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ (15) قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ (16) وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (17) قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (18) قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَلَيْسَ لَكُم مِّنْ قَوْمٍ مُّسْرِفُونَ (19) وَجَاء مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (20) اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلْكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ (21) وَمَا لِي لَأَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (22) أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا وَلَا يَقْدِرُونَ (23) إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (24) إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ

فَاسْمِعُونِ (25) قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (26) بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (27) وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ (28) إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ (29) يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (30) أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ (31) وَإِنْ كُلُّ لَمَّمَا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ (32) وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ (33) وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ (34) لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (35) سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِمَّنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ (36) وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ (37) وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (38) وَالْقَمَرَ قَدْرْنَا مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ (39) لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ (40) وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْحُونِ (41) وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ (42) وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقذُونَ (43) إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ (44) وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (45) وَمَا تَأْتِيهِمْ مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (46) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَن لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (47) وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (48) مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً

وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ (49) فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ (50) وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ (51) قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (52) إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ (53) فَالْيَوْمَ لَا تُظَلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (54) إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ (55) هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِئُونَ (56) لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ (57) سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ (58) وَامْتَأَزُوا الْيَوْمَ أَيَّهَا الْمُجْرِمُونَ (59) أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ (60) وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (61) وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ (62) هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ

تُوعَدُونَ (63) اصْطَلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ (64) الْيَوْمَ نَخِمْ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (65) وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ (66) وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ (67) وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ (68) وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ (69) لِيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقِّ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ (70) أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِن مَّاءٍ عَمَلَتِ أَيْدِيْنَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ (71) وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ (72) وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (73) وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّعَلَّهُم يُنصَرُونَ (74) لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُونَ (75) فَلَا

يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (76) أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ (77) وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ (78) قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (79) الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقَدُونَ (80) أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ (81) إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (82) فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (83).

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ، وَأَنَا الْعَبْدُ الضَّعِيفُ
 الْمُدْنِبُ الْعَاصِي الْمُحْتَاجُ الْحَقِيرُ، أَشْهَدُ لِمُنْعَمِي وَخَالِقِي وَرَازِقِي وَمُكْرَمِي، كَمَا شَهِدَ لِذَاتِهِ، وَشَهِدْتُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ، وَأُولُوا الْعِلْمِ مِنْ عِبَادِهِ،
 بِأَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، ذُو النِّعَمِ وَالْإِحْسَانِ، وَالْكَرَمِ وَالْإِمْتِنَانِ، قَادِرًا زَلَّتْ، عَالِمٌ أَبَدِيٌّ، حَتَّى أَحَدِيٌّ، مَوْجُودٌ سَرْمَدِيٌّ، سَمِيعٌ بَصِيرٌ، مُرِيدٌ كَارِهِ،
 مُدْرِكٌ صَمَدِيٌّ، يَسْتَحِقُّ هَذِهِ الصِّفَاتِ، وَهُوَ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ فِي عِزِّ صِدْقَاتِهِ، كَانَ قَوِيًّا قَبْلَ وُجُودِ الْقُدْرَةِ وَالْقُوَّةِ، وَكَانَ عَلِيمًا قَبْلَ إِيجَادِ الْعِلْمِ
 وَالْعِلَّةِ، لَمْ يَزَلْ سَلْطَانًا إِذْ لَا مَمْلُوكَةَ وَلَا مَالَ، وَلَمْ يَزَلْ سُبْحَانًا عَلَى جَمِيعِ الْأَحْوَالِ، وَوُجُودُهُ قَبْلَ الْقَبْلِ فِي أَزَلِ الْأَزَالِ، وَبَقَائُهُ بَعْدَ الْبَعْدِ مِنْ غَيْرِ
 انْتِقَالٍ وَلَا زَوَالٍ، غَنِيٌّ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ، مُسْتَعْنٍ فِي الْبَاطِنِ وَالظَّاهِرِ، لَا جَوْرَ فِي قَضِيَّتِهِ، وَلَا مِيلَ فِي مَشِيئَتِهِ، وَلَا ظُلْمَ فِي تَقْدِيرِهِ، وَلَا مَهْرَبَ
 مِنْ حُكُومَتِهِ، وَلَا مَلْجَأَ مِنْ سَطْوَاتِهِ، وَلَا مُنْجَا مِنْ نِقَمَاتِهِ، سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ، وَلَا يَفُوتُهُ أَحَدٌ إِذَا طَلَبَهُ، أَرَاخَ الْعِلَلِ فِي التَّكْلِيفِ، وَسَوَّى
 التَّوْفِيقَ بَيْنَ الضَّعِيفِ وَالشَّرِيفِ، مَكَّنَ آدَاءَ الْمَأْمُورِ، وَسَهَّلَ سَبِيلَ اجْتِنَابِ الْمَحْظُورِ، لَمْ يَكْلِفِ الطَّاعَةَ إِلَّا دُونَ الْوُسْعِ وَالطَّاقَةِ، سُبْحَانَهُ مَا
 أَيْبَنَ كَرَمَهُ، وَأَعْلَى شَأْنَهُ، سُبْحَانَهُ مَا أَجَلَّ نَيْلَهُ، وَأَعْظَمَ إِحْسَانَهُ، بَعَثَ الْأَنْبِيَاءَ لِيُبَيِّنَ عَدْلَهُ، وَنَصَبَ

الأوصياء ليظهر طوله وفضله، وجعلنا من أمة سيد الأنبياء، وخير الأولياء، وأفضل الأصفياء، وأعلى الأوكياء، مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، امتنا به وبما دعانا إليه، وبالقرآن الذي أنزله عليه، وبوصيه الذي نصبه يوم الغدير، وأشار بقوله هذا على إليه، وأشهد أن الأئمة الأبرار، والخلفاء الأخيار بعد الرسول المختار، على قامع الكفار، ومن بعده سيد أولاده الحسن بن علي، ثم أخوه السبط التابع لمرضات الله الحسين، ثم العابد علي، ثم الباقر محمد، ثم الصادق جعفر، ثم الكاظم موسى، ثم الرضا علي، ثم النقي محمد، ثم النقي علي، ثم الزكي العسكري. الحسن، ثم الحجة الخلف القائم المنتظر المهدي، المرجى الذي بقيت بقية الدنيا، ويمينه رزق الوري، وبوجوده ثبتت الأرض والسماء، وبه يملأ الله الأرض قسطاً وعدلاً، بعد ما ملئت ظلماً وجوراً؛ وأشهد أن أقوالهم حجة، وامتثالهم فريضة، وطاعتهم مفروضة، ومودتهم لازمة مقضية، والافتداء بهم منجية، ومخالفتهم مزرية، وهم سادات أهل الجنة أجمعين، وسد معاء يوم الدين، وأئمة أهل الأرض على اليقين، وأفضل الأوصياء المرصدين، وأشهد أن الموت حق، ومساءلة القبر حق، والبعث حق، والنشور حق، والصراط حق، والميزان حق، والحساب حق، والكتاب حق، والجنة حق، والنار حق، وأن الساعة آتية لا ريب فيها، وأن الله يبعث من في القبور؛ اللهم فضلك رجائي، وكرمك ورحمتك أملي، لأعمل لي

أَسْأَلُكَ بِجَنَّةِ الْجَنَّةِ، وَلَا طَاعَةَ لِي أَسْتَوْجِبُ بِهَا الرِّضْوَانَ، إِلَّا أَنِّي اعْتَقَدْتُ تَوْحِيدَكَ وَعَدْلَكَ، وَأَزْتَجِيتُ إِحْسَانَكَ وَفَضْلَكَ، وَتَشَفَّعْتُ إِلَيْكَ بِالنَّبِيِّ
وَأَلِهِ مِنْ أَحَبِّتِكَ، وَأَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ وَأَزْحَمُ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَأَلِهِ أَجْمَعِينَ الطَّاهِرِينَ الطَّاهِرِينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا
كَثِيرًا، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

اللَّهُمَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ إِنِّي أُوَدِّعُكَ يَفِينِي هَذَا وَثَبَاتَ دِينِي وَأَنْتَ خَيْرُ مُسْتَوْدِعٍ، وَقَدْ أَمَرْتَنَا بِحِفْظِ الْوَدَائِعِ، فَرُدَّ عَلَيَّ وَقْتِ حُضُورِ مَوْتِي،
بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ فَاطِمَةَ
 سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَالْوَثْرَ الْمُؤْتُونَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَانِكَ عَلَيْكُمْ مِنْ جَمِيعاً
 سَلَامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِيَتْ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظَمْتَ الرَّزِيَّةَ وَ جَلَّتْ وَ عَظَمْتَ الْمَصِيبَةَ بِكَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ
 وَ جَلَّتْ وَ عَظَمْتَ الْمَصِيبَتِكَ فِي السَّمَوَاتِ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَوَاتِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَسَدَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَ الْجُورِ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَعَنَ
 اللَّهُ أُمَّةً دَفَعَتْكُمْ عَنْ مَرَاتِبِكُمْ الَّتِي رَتَبَكُمْ اللَّهُ فِيهَا وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكُمْ وَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ يَا لَتَمَكِينٍ مِنْ قِتَالِكُمْ بَرِثْتُ إِلَى اللَّهِ وَ
 إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَوْلِيَانِهِمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَأَلْتُ لِمَنْ سَأَلْتُكُمْ وَ حَرَبْتُ لِمَنْ حَارَبْتُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُلَّ زِيَادٍ وَ
 أَل مَرَوَانَ وَ لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمَيَّةَ قَاطِبَةً وَ لَعَنَ اللَّهُ بَنَ مَرْجَانَةَ وَ لَعَنَ اللَّهُ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ لَعَنَ اللَّهُ شِعْرَ مَرَأً وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَسْرَجَتْ وَ الْجَمَّتْ وَ تَنَقَّبَتْ
 لِقِتَالِكَ يَا بِي أَنْتَ وَ أُمِّي لَقَدْ عَظَمَ مُصَابِي بِكَ فَاسْئَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَ أَكْرَمَنِي أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ
 مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَ جِيبَهَا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

يا ابا عبد الله انى اتقرب الى الله وإلى رسوله وإلى أمير المؤمنين وإلى فاطمة وإلى الحسن وإلى إليك بمولاتك وبالبراءة ممن أسس ذلك وبنى عليه بنيانته وجرى في ظلمه وجوره عليكم وعلى أشياعكم برئت إلى الله وإلى اليكم منهم واتقرب إلى الله ثم إليكم بمواليتكم وموالاته وليكم وبالبراءة من أعدائكم والناصبين لكم الحرب وبالبراءة من أشياعهم واتباعهم انى سلم لمن سالمكم وحرب لمن حاربكم وولى لمن والاكم وعدد لمن عاداكم فاسئلكم الله الذى اكرمنى بمعرفتكم ومعرفة اوليائكم ورزقنى البراءة من أعدائكم ان يجعلنى معكم فى الدنيا والاخرة وان يثبت لى عندكم قدم صدق فى الدنيا والاخرة واسئلكم ان يبلغنى المقام المحمود لكم عند الله وان يرزقنى طلب ثارى مع امام هدى ظاهر ناطق بالحق منكم واسئلكم بالله بحقيقكم وبالشان الذى لكم عنده ان يعطينى بمصابى بكم افضل ما يعطى مصاباً بمصيبة ما اعظمها واعظم رزيتها فى الاسلام وفى جميع السموات والارض اللهم اجعلنى فى مقامى هذا ممن تناله منك صلوات ورحمة ومغفرة اللهم اجعل محياى محيا محمد وال محمد ومماتى ممات محمد وال محمد اللهم ان هذا يوم تبركت به بنوامية وابن اكلة الاكباد اللعين ابن اللعين على لسانك ولسان نبيك صلى الله عليه واله فى كل موطن وموقف وقف فيه نبيك صلى الله عليه واله اللهم العن ابا سفيان و معاوية ويزيد بن معاوية عليهم

مِنْكَ اللَّعْنَةُ أَبَدَ الْأَبْدِينَ وَ هَذَا يَوْمٌ فَرِحَتْ بِهِ آلُ زِيَادٍ وَ آلُ مَرَوَانَ بِقَتْلِكُمْ الْحُسَيْنَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَضَاعَفْ عَلَيْهِمُ اللَّعْنَ مِنْكَ وَالْعَذَابِ
الْأَلِيمِ اللَّهُمَّ انى اتقربُ اليك فى هذا اليوم وفى موقفى هذا و أيام حَيوتى بِالْبِرَاءَةِ مِنْهُمْ وَاللَّعْنَةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ پس مى گوئى صد مرتبه اللهم
العن اول ظالم ظلم حق محمد و ال محمد و اخير تابع له على ذلك اللهم العن العصابة التى جاهدت الحسين وشايعت و بايعت و تابعت
على قتله اللهم العنهم جميعاً پس ميگوئى صد مرتبه السلام عليكيا ابا عبد الله و على الأرواح التى حلت بفنائك عليك منى سلام الله ابدأ
ما بقيت و بقى الليل و النهار و لاجعله الله اخر العهد منى لزيارتكم السلام على الحسين و على بن الحسين و على اولاد الحسين و
على اصحاب الحسين پس مى گوئى اللهم خص انت اول ظالم باللعن منى و ابدء به اولائهم الثانى و الثالث و الرابع اللهم العن يزيد خامساً و
العن عبيد الله بن زياد و ابن مرجانة و عمر بن سعد و شمراً و ال ابى سفيان و ال زياد و ال مروان و الى يوم القيامة پس سجده مى روى و
ميگوئى اللهم لك الحمد حمد الشاكرين لك على مصابهم الحمد لله على عظيم رزيتى اللهم ارزقنى شفاة الحسين يوم الورود و ثبت لى
قدم صدق عندك مع الحسين و اصحاب الحسين الذين بدلوا مهجهم دون الحسين عليه السلام .

نماز برای آموزش پدر و مادر

این نماز دو رکعت است:

در رکعت اول پس از سوره «حمد»، ده بار می گویی:

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ. پروردگارا بیامرز مرا و پدر و مادرم و دیگر مؤمنان را در روزی که حساب برپا شود و در رکعت دوم پس از سوره حمد، ده مرتبه می خوانی:

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ

پروردگارا بیامرز مرا و پدر و مادرم و هر که در حال ایمان به خانه من درآید و هر مرد مؤمن و زن باایمانی را پس از سلام نماز نیز ده بار می گویی: رَبِّ اَرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا.

پروردگارا ترحم کن بر ایشان چنانچه پروریدند مرا در کودکی

ص: 119

مرحوم ملا یوسف عطائی کچوئی

عبد صالح خدا، پارسایی کم نظیر، خیر خواهی کم بدیل، عالمی پر تلاش، هدایت گری مخلص، نصیحت پیشه ای دلسوز و شیفته، فریفته و دلباخته اهل البیت عصمت و طهارت (علیهم السلام)، عاشق علم و عمل.... مرحوم ملا یوسف ابن ملا علی ابن ملا غفار ابن ملا جبار متولد 1274 و متوفای 1336 هجری شمسی پدر، پدر بزرگ نگارنده از علمای به نام زمان حیات خویش می باشد.

وی در سن 35-40 سالگی عزم خود را جزم می کند تا با اقتداء به اجداد عالم و فاضل خود به کسب علم پردازد لذا هر روز از روستای کچوئی از توابع لنجان با پای پیاده (1) به روستای مدیسه - نوگوران که در آن زمان دارای مدرسه علمیه بوده رهسپار می شده است و از محضر اساتید آن زمان همچون مرحوم شیخ ملا محمد علی تدین

ص: 120

1- چه رنجها و مشقت هایی که ایشان در راستای کسب علم متحمل نمی شود که از جمله آن مشقت ها: " پیاده روی چند کیلومتری بین روستای کچوئی و مدیسه - نوگوران در سرما و گرما و هرروزه جهت کسب علم " مضیقه شدید اقتصادی: ایشان به جای پرداختن به مال اندوزی، وقت خود صرف کسب علم می نمود لذا با وجود زن و چند فرزند در مضیقه شدید اقتصادی بوده است.

کسب فیض می نموده است. ایشان با کسب علوم دینی به خود سازی و ترقی روح و تکمیل نفس پرداخت .

خلوص نیت و پرداختن به عمل پس از آموختن بود که : اَبَهِت ، صلابت ، خیر اندیشی ، نصیحت گری ، پاکی قلب ، نیکوکاری و ... او را نزد خاص و عام زبانزد کرد . وی با عمل به فرامین قرآن و آموزه های دینی در نزد خداوند مقامی پیدا کرد و صاحب کرامات متعددی گردید که بعضی از آن ، هنوز بعد از سالیان سال ، بین قدیمی های محل زبان به زبان می چرخد عبارتند از:

• علاج بیماران با دعا و نفس گرم ملا یوسف

طبق تعریف قدیمی ها از آنجایی که در آن زمان پزشک حاذقی وجود نداشته است و مردم در سختی به سر می بردند هر کسی که بیمار می شد راهی منزل ملا یوسف می شده است و خواهان علاج بیمار خود می شده و مرحوم جد ما بدون هیچگونه چشم داشتی او را خوشحال به خانه خود رهسپار می کرده است.

• صاحب فرزند شدن کسانی که از نعمت اولاد بی نصیب بوده اند با دعا و نفس گرم ملا یوسف

• كمك کردن به وا ماندگان

• خاموش کردن دعوای بسیار سخت و خطرناک دو طائفه

بین اهالی دورک انارک چهار محال و بختیاری به خاطر، اشتباه یک نفر بین دو طایفه بزرگ آنجا، دعوایی راه می افتد که بیشتر شبیه به جنگ بوده است؛ که اگر جلوگیری نمی شد چندین کشته به جای می گذاشته است؛ مرحوم ملا یوسف با توجه به رسالتی که برعهده داشته است ابتدا نماز می خواند و دست توصل به دامن ائمه بر می دارد سپس بین دو گروه ظاهر می شود و قرآن کریم را بر دست می گیرد و شروع به خواندن آیات قرآن و نصیحت کردن مردم می کند نوشته اند در کمال تعجب مردمی که بسیار خشمگین و آماده جنگ بودند، آرام شدند و هر کدام به دیگری می گوید من از باطن و حقیقت ملا یوسف می ترسم مگر نمی بینید ایشان قرآن آورده و بلافاصله از معرکه دور می شود. و اینگونه باتوصل و دعای مرحوم ملا یوسف این دعوی بزرگ خاموش می شود. (1)

ص: 122

1- جریان کامل آن در کتاب ره یافتگان نوشته م.ع. عطائی اصفهانی نوشته شده است.

فقيهی با تقوی، عالم، متواضع، صبور، دلباخته اهل البيت مرحوم آية الله حاج شيخ غلامرضاعطائي كچوئي بن ملا يوسف ابن ملا علي ابن ملا غفار ابن ملا جبار... متولد 1305 و متوفای 1393 پدر بزرگ نگارنده می باشد.

وی از اوان زندگی پس از گذراندن دروس مکتبی با هجرت از روستای كچوئيه به استان اصفهان در حوزه علمیه اصفهان به کسب علم می پردازد. و در طول دوران طلبگی از محضر اساتیدی همچون آية الله خادمی، آية الله فانی، آية الله صادقی، آية الله صافی ... کسب فیض می نماید.

وی قبل از انقلاب اسلامی در جهت اهداف انقلاب اسلامی و فرامین بنیانگذار جمهوری اسلامی به فعالیت های انقلابی پرداخت؛ منبرها

و تبلیغ دین او جاودانه بود به نحوی که ثمره آن پیوستن بسیاری از جوانان، از بخش های لنجان، جلگه، جرقویه اصفهان به کسوت روحانیت گردید.

خلوص نیت و محبت وی به اهل البیت بود که باعث صلابت و نصیحت گری او شد. و بر توفیقات ایشان افزود که از جمله توفیقات ایشان :

1- شب زنده داری و خواندن نماز شب و گریه های شبانه ایشان در دوران طلبگی او برای کسی از اهل بیت او مخفی نیست.

2- ختم مکرر قرآن: یکی از توفیقات ایشان این بود که علاوه بر ماه مبارک رمضان هر هفته با حضور خانواده و اطرافیان به تلاوت قرآن می پرداختند.

3- کمک به مستمندان: ایشان در طول عمر خود از کمک به افراد بی بضاعت دریغ نمی کردند.

وی غیر از بذل اموال در راه های گوناگون به صورت ویژه به طلاب بی بضاعت به عنوان کمک شهریه در تحصیل علوم دینی یاری می رساندند.

4- انفاق اموال: ایشان دو بار با افتخار و با اقتدا به ائمه اطهار (علیهم السلام) اقدام به ساخت مسجد با اموال شخصی خود نمودند که در یک مورد مبلغی بالغ بر یک میلیارد تومان هزینه کردند.

5- برپایی جلسات عزاداری: ایشان به خاطر علاقه وافربه اهل البیت (علیهم السلام) و به بی بی دو عالم صدیقه کبری، انسیه حورا، حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) هر ساله با تمامی زحمات (1)

که برای برپایی مجلس روضه؛ آنهم مجلسی که در نزد عام و خاص معروف بود؛ ده شب جلسه عزاداری برای مادر ائمه (علیهم السلام) برپا می نمودند.

علما و فضلا و مردم ولایتمدار اصفهان در این جلسه شرکت می نمودند. این روضه برکات خاصی (2) برای شرکت کنندگان داشت به نحوی که بعضی پس از اتمام آن در هر سال به شدت محزون می شدند.

روحش شاد

ص: 125

1- منظور از سختی ها عبارت است از: " در زمان شاهنشاهی سختی خاص آن زمان برای برپایی جلسه روضه " در زمان جنگ کمبود بعضی از امکانات و بمب باران شهر ها توسط رژیم صدام

2- [1] یادم هست شبی در جلسه روضه دعای باران کردند فردای آن روز در قسمتی از حیاط منزل به اندازه سه در چهار متر نزدیک منبر مدت زمانی باران بارید.

عالمي فرهيخته، خطيبی توانا، دلباخته اهل البيت عصمت و طهارت (عليهم السلام)، عاشق علم و مباحثه و درس مرحوم حجة الاسلام والمسلمين شيخ محمد قاسم عطائي كچوئي ابن غلامرضا، ابن ملايوسف، ابن ملاعلي، ابن ملا غفار، ابن ملا جبار.... عموی نگارنده؛ متولد 1339 و متوفای 1373 هجری شمسی؛ در حالی که مأموریت داشت بعضی از پزشکان نمونه بیمارستان الزهراء (عليها السلام) را به پابوس ثامن الحجج امام رضا (عليه السلام) ببرد در بین راه بر اثر سانحه تصادف به درجه رفیع شهادت نائل آمد.

وی با ورود به حوزه علمیه اصفهان جهت استفاده از دریای بیکران علم و معنویت آن زمان در قم عازم آن شهر گردید و با گذراندن سطوح عالی حوزه آماده تبلیغ و تدریس

علوم حوزوی گردید .

وی همانند اجداد خود به جای کمیت به کیفیت رسالت دینی خود پرداخت و با توجه به نیاز مبلغ دینی در راستای تبلیغ دین همانند انبیاء و امامان اهتمام ورزید.

تقوی حقیقی و پاکی دل و خیر اندیشی و نیکوکاری وی باعث شد تا در یکی از سفرهای تبلیغی قبل از انقلاب اسلامی و در بحبوحه انقلاب اسلامی وقتی نابخردان و اراذل و اوباش و عمال پهلوی با وی مواجه می شوند ابتداء ایشان را مورد ضرب و شتم قرار می دهند و بعد تصمیم می گیرند عمامه وی را بسوزانند . لذا هر چه کبریتی زنده می بینند آتش نمی گیرند، سپس بنزین می آورند و بر روی عمامه وی می ریزند ولی عمامه آتش نمی گیرد و اینچنین دشمنان در مقابل چشم همگان سر افکنده می شوند.

پیکر پاک او پس از شهادت بر روی دستان مردم ولایتمدار اصفهان در دانشگاه اصفهان مورد استقبال پر شور دانشگاهیان قرار گرفت و سپس در حوزه علمیه صدر بازار اصفهان با تعطیل کردن درس خارج خواندن نماز توسط علما و طلاب بدرقه شد.

روحش شاد

شایسته و بایسته است روح این بزرگواران و همه علما و شهدا و رفتگان را با قرائت فاتحه ای شاد کنیم.

ص: 127

1. قرآن کریم
2. من لا يحضره الفقيه
3. وسائل الشيعه
4. نهج البلاغه
5. فلاح السائل ونجاح المسائل
6. توضيح المسائل مراجع
7. مفاتيح الجنان
8. آموزش فقه (محمد حسين فلاح زاده)
9. ادب حضور
10. مكارم الاخلاق
11. مجمع البيان
12. ثواب الاعمال
13. مستدرک الوسائل
14. تفسير نمونه
15. آثار الصادقين
16. عروه الوثقى
17. مصباح الزائر
18. دعوات راوندی
19. سفینه البحار
20. ره یافتگان

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

